

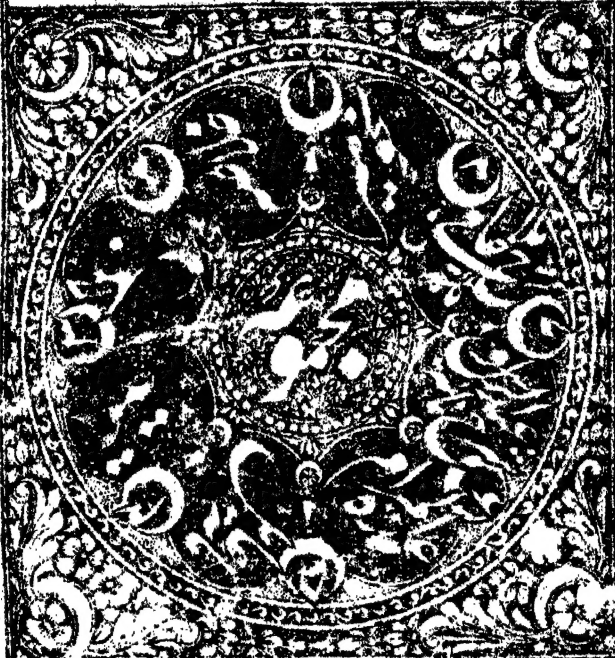

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حسبنا الله واهل بيته الطيبين الطاهرين اجمعين

والمسلمين اجمعين

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدانا لهذا

مكتبة المخطوطات في دار الكتب والخطوط العامة بدمشق

مکتبہ اسلامیہ
کراچی

مجلس شورای اسلامی
تاسیس شده در سال ۱۳۵۷
مجلس شورای اسلامی

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

Handwritten signature: *محمد بن عبد الله*

10/10/10

و جز و دوم مسند الیه است و آن را فاعل گویند و بدانکه مسند
 حکم است و مسند الیه آنچه بر حکم کنند و آنهم مسند و مسند الیه
 تواند بود و فعل مسند باشد و مسند بتواند بود و هر چند که مسند باشد
 و نه مسند الیه بدانکه جمله الشایعیه است نه فعل را که مسند است
 و کذب صفت نتوان کرد و آن بر چند قسم است احران احتراب
 و نهی چون لانه حراب و استقام چون مثل صریح
 زبند و نهی چون لیت زیداً حاضر و ترحی بران لعل
 کما غایب و محو و چون لیت و اشتریت و نهی بران یا الله
 و عرض چون لا تنزل بنا فتصیب خیر و نهی بران و الله
 لا یخیر بین ترید و نهی بران و الله لا یخیر بین ترید
 مرکب غیر مفید است که چون قابل بران سوت
 خبری باطلی حاصل نشود و آن بر سه قسم است اول مرکب منفی
 چون غلام زبید جز و اول رمضان گویند و جز و دوم رمضان الیه
 و مضان الیه همیشه مجبور باشد و دوم مرکب بنائی و او است

و جز و دوم مسند الیه است و آن را فاعل گویند و بدانکه مسند
 حکم است و مسند الیه آنچه بر حکم کنند و آنهم مسند و مسند الیه
 تواند بود و فعل مسند باشد و مسند بتواند بود و هر چند که مسند باشد
 و نه مسند الیه بدانکه جمله الشایعیه است نه فعل را که مسند است
 و کذب صفت نتوان کرد و آن بر چند قسم است احران احتراب
 و نهی چون لانه حراب و استقام چون مثل صریح
 زبند و نهی چون لیت زیداً حاضر و ترحی بران لعل
 کما غایب و محو و چون لیت و اشتریت و نهی بران یا الله
 و عرض چون لا تنزل بنا فتصیب خیر و نهی بران و الله
 لا یخیر بین ترید و نهی بران و الله لا یخیر بین ترید
 مرکب غیر مفید است که چون قابل بران سوت
 خبری باطلی حاصل نشود و آن بر سه قسم است اول مرکب منفی
 چون غلام زبید جز و اول رمضان گویند و جز و دوم رمضان الیه
 و مضان الیه همیشه مجبور باشد و دوم مرکب بنائی و او است

و جز و دوم مسند الیه است و آن را فاعل گویند و بدانکه مسند
 حکم است و مسند الیه آنچه بر حکم کنند و آنهم مسند و مسند الیه
 تواند بود و فعل مسند باشد و مسند بتواند بود و هر چند که مسند باشد
 و نه مسند الیه بدانکه جمله الشایعیه است نه فعل را که مسند است
 و کذب صفت نتوان کرد و آن بر چند قسم است احران احتراب
 و نهی چون لانه حراب و استقام چون مثل صریح
 زبند و نهی چون لیت زیداً حاضر و ترحی بران لعل
 کما غایب و محو و چون لیت و اشتریت و نهی بران یا الله
 و عرض چون لا تنزل بنا فتصیب خیر و نهی بران و الله
 لا یخیر بین ترید و نهی بران و الله لا یخیر بین ترید
 مرکب غیر مفید است که چون قابل بران سوت
 خبری باطلی حاصل نشود و آن بر سه قسم است اول مرکب منفی
 چون غلام زبید جز و اول رمضان گویند و جز و دوم رمضان الیه
 و مضان الیه همیشه مجبور باشد و دوم مرکب بنائی و او است

فصل بدانکه اسم غیر شکن بیست و ششم است اول مضمرات چون

فَاَمَّا مَنْ يَدْنُ وَصَرَّ بِنُجْرُومٍ وَيَاكِي فَاَصْرًا وَصَرَّ بِنِي بَرْمَلَا

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

پاک صبر کا مکتبہ و چاروہ مرفوع متفصل ناظرین کے لئے

أَنْتَ أَنْتَا أَيْنَ مَوْجَعًا هُمِي مَا هُنَّ دِجَارٌ وَمِنْصُوبٌ

تصل مني خبرنا مترك خبر ملكا خبر ملكه خبر ملكا

صبر بگو صبر به صبر بگو صبر به صبر بگو صبر به

منسوب منقول **يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ** (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي كَانَتْ لِلرَّجَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلِكُمْ لَئِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا أَمْرَهُ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْوَدَّاعِ

لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ

اشملات خاواکان دین و تباوتی و نه ووه ووهی ووهی

وَتَيْنِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْسِدُونَ

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَكَانَتْ أَمْوَالُهُمْ حَالَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَذَرَوْهُم مَّا هُمْ

اباشه
میرزا محمد علی
میرزا حسن
میرزا احمد

الاجتماع ودرست کردن

... ..

(Vertical Persian calligraphy)

وَمَا وَمَنْ وَأَيُّ وَأَيْتُ وَالْعَلَّ وَاللَّحْظُ الْكَلْبِي وَرَأْسُ قَاعِلٍ وَ
 بَعْنِي الَّذِي بَرَّخِيهِ قَلْبِي مِنْ بَرَّخِيهِ كَمَا سَجَّهَ بَرَّخِيهِ سَجَّهَ
 سَمِ مَقُولٍ جَوْنِ الْفُكَاوِي وَالْمُضَرَّبِ وَذَوْبِ الْكَلْبِي وَرَقْلَتِ
 بَنِي طِي حَوْجَاءُ فِي دَوْمَةٍ كَأَنَّهَا بَدَا لَكُمْ أَيْتُ مُعَرَّبٌ سَت
 جِهَارِمْ إِسْمَايَ إِفْعَالٍ وَأَنْ بَرِّدْ قِسْمَ أَقُولَ بِعْنِي إِمْرَاضٍ
 جَوَانِ رَدِيكَ دِلَّةً وَغَنِيْلَةً وَوَلَمْ يَبْعْنِي قَلْبِي بِأَنِّي جَوْنِ
 وَفَتْحًا بِنِجْمِ إِسْمَايَ إِسْمَاتِ جَوْنِ إِيْحَ وَأَنْ وَجْهٌ وَخُفَاوِي
 شَيْخِ إِسْمَايَ ظُرُوفِ ظُرُوفِ زَمَانٍ جَوْنِ إِدْمَارِ أَفْوَاحِ
 وَكَيْتُ وَأَيَّانُ كَرَامِيْسٍ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ
 وَتَقِيكِهِ مَضَافٌ بِأَشْهُدُ وَمَعْنَاةُ إِلِيْهِ مَعْنَاةُ مَنُوِي بِأَشْهُدُ ظُرُوفِ
 إِمْكَانٍ جَوْنِ حُثٍّ وَتَقْدَامٍ وَحُثٍّ وَفَوْقٍ وَتَقِيكِهِ مَعْنَاةُ بِأَشْهُدُ
 وَمَعْنَاةُ إِلِيْهِ مَعْنَاةُ مَنُوِي بِأَشْهُدُ مَعْنَاةُ كُنَايَاتِ جَوْنِ كَمْ
 وَلَكِنْ الْكُنَايَاتُ مِنْ عَدَدِ وَكَيْتُ وَطَيْتُ كُنَايَاتُ مِنْ مَعْنَاةُ مَعْنَاةُ
 بِأَشْهُدُ مَعْنَاةُ مَعْنَاةُ مَعْنَاةُ مَعْنَاةُ مَعْنَاةُ مَعْنَاةُ مَعْنَاةُ

وَمَا وَمَنْ وَأَيُّ وَأَيْتُ وَالْعَلَّ وَاللَّحْظُ الْكَلْبِي وَرَأْسُ قَاعِلٍ وَ
 بَعْنِي الَّذِي بَرَّخِيهِ قَلْبِي مِنْ بَرَّخِيهِ كَمَا سَجَّهَ بَرَّخِيهِ سَجَّهَ
 سَمِ مَقُولٍ جَوْنِ الْفُكَاوِي وَالْمُضَرَّبِ وَذَوْبِ الْكَلْبِي وَرَقْلَتِ
 بَنِي طِي حَوْجَاءُ فِي دَوْمَةٍ كَأَنَّهَا بَدَا لَكُمْ أَيْتُ مُعَرَّبٌ سَت
 جِهَارِمْ إِسْمَايَ إِفْعَالٍ وَأَنْ بَرِّدْ قِسْمَ أَقُولَ بِعْنِي إِمْرَاضٍ
 جَوَانِ رَدِيكَ دِلَّةً وَغَنِيْلَةً وَوَلَمْ يَبْعْنِي قَلْبِي بِأَنِّي جَوْنِ
 وَفَتْحًا بِنِجْمِ إِسْمَايَ إِسْمَاتِ جَوْنِ إِيْحَ وَأَنْ وَجْهٌ وَخُفَاوِي
 شَيْخِ إِسْمَايَ ظُرُوفِ ظُرُوفِ زَمَانٍ جَوْنِ إِدْمَارِ أَفْوَاحِ
 وَكَيْتُ وَأَيَّانُ كَرَامِيْسٍ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ

وَمَا وَمَنْ وَأَيُّ وَأَيْتُ وَالْعَلَّ وَاللَّحْظُ الْكَلْبِي وَرَأْسُ قَاعِلٍ وَ
 بَعْنِي الَّذِي بَرَّخِيهِ قَلْبِي مِنْ بَرَّخِيهِ كَمَا سَجَّهَ بَرَّخِيهِ سَجَّهَ
 سَمِ مَقُولٍ جَوْنِ الْفُكَاوِي وَالْمُضَرَّبِ وَذَوْبِ الْكَلْبِي وَرَقْلَتِ
 بَنِي طِي حَوْجَاءُ فِي دَوْمَةٍ كَأَنَّهَا بَدَا لَكُمْ أَيْتُ مُعَرَّبٌ سَت
 جِهَارِمْ إِسْمَايَ إِفْعَالٍ وَأَنْ بَرِّدْ قِسْمَ أَقُولَ بِعْنِي إِمْرَاضٍ
 جَوَانِ رَدِيكَ دِلَّةً وَغَنِيْلَةً وَوَلَمْ يَبْعْنِي قَلْبِي بِأَنِّي جَوْنِ
 وَفَتْحًا بِنِجْمِ إِسْمَايَ إِسْمَاتِ جَوْنِ إِيْحَ وَأَنْ وَجْهٌ وَخُفَاوِي
 شَيْخِ إِسْمَايَ ظُرُوفِ ظُرُوفِ زَمَانٍ جَوْنِ إِدْمَارِ أَفْوَاحِ
 وَكَيْتُ وَأَيَّانُ كَرَامِيْسٍ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ

وَمَا وَمَنْ وَأَيُّ وَأَيْتُ وَالْعَلَّ وَاللَّحْظُ الْكَلْبِي وَرَأْسُ قَاعِلٍ وَ
 بَعْنِي الَّذِي بَرَّخِيهِ قَلْبِي مِنْ بَرَّخِيهِ كَمَا سَجَّهَ بَرَّخِيهِ سَجَّهَ
 سَمِ مَقُولٍ جَوْنِ الْفُكَاوِي وَالْمُضَرَّبِ وَذَوْبِ الْكَلْبِي وَرَقْلَتِ
 بَنِي طِي حَوْجَاءُ فِي دَوْمَةٍ كَأَنَّهَا بَدَا لَكُمْ أَيْتُ مُعَرَّبٌ سَت
 جِهَارِمْ إِسْمَايَ إِفْعَالٍ وَأَنْ بَرِّدْ قِسْمَ أَقُولَ بِعْنِي إِمْرَاضٍ
 جَوَانِ رَدِيكَ دِلَّةً وَغَنِيْلَةً وَوَلَمْ يَبْعْنِي قَلْبِي بِأَنِّي جَوْنِ
 وَفَتْحًا بِنِجْمِ إِسْمَايَ إِسْمَاتِ جَوْنِ إِيْحَ وَأَنْ وَجْهٌ وَخُفَاوِي
 شَيْخِ إِسْمَايَ ظُرُوفِ ظُرُوفِ زَمَانٍ جَوْنِ إِدْمَارِ أَفْوَاحِ
 وَكَيْتُ وَأَيَّانُ كَرَامِيْسٍ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ وَمُذْ

[illegible]

مجلس شورای اسلامی
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
کتابخانه ملی ایران
تاریخ ثبت: ۱۳۸۵/۰۵/۰۵
شماره ثبت: ۱۳۸۵/۰۵/۰۵

بر دو این انونست سماعی گویند و بد آنکه مؤلف بر دو قسم است
 حقیقی و ظاهری حقیقی آنست که برای او حیوان مذکر باشد چون
 آنکه که برای او که حاکم است و نافه که برای او حاکم است
 و لفظی آنست که برای او حیوان مذکر نباشد چون ملأ و نطفی
 بد آنکه هم بر سه صفت واحد وثنی وجمع و واحد آنست
 که ولالت کند بر یکی چون رجل وثنی آنست که ولالت
 کند بر دو بسبب آنکه الف یا یای ماقبل مفتوح و نون
 کسره یا غرض بود چون رجلان و جمع آنست که
 ولالت کند بر بیش از دو بسبب آنکه تنبیری در واحد کرده باشند
 فقط چون رجال یا تقدیر چون ملک که واحدش نیز خلک
 است بر وزن فعل و جمعش هم خلک بر وزن اینند بد آنکه
 جمع بافتن فقط بر دو قسم است جمع کسیر جمع تکسیر است
 که نیاس واحد در سلاست نباشد چون رجال و منساجد و انبیاء
 جمع کسیر ثلاثی سماع تعلیق و دو قیاسی را و بیالی نیست

است در هر دو قسم
 حقیقی و ظاهری
 حقیقی آنست که
 برای او حیوان
 مذکر باشد چون
 آنکه که برای او
 که حاکم است و
 نافه که برای او
 حاکم است
 و لفظی آنست که
 برای او حیوان
 مذکر نباشد چون
 ملأ و نطفی
 بد آنکه هم بر سه
 صفت واحد وثنی
 وجمع و واحد
 آنست که ولالت
 کند بر یکی
 چون رجل وثنی
 آنست که ولالت
 کند بر دو
 بسبب آنکه الف
 یا یای ماقبل
 مفتوح و نون
 کسره یا غرض
 بود چون رجلان
 و جمع آنست که
 ولالت کند بر
 بیش از دو
 بسبب آنکه
 تنبیری در واحد
 کرده باشند
 فقط چون رجال
 یا تقدیر چون
 ملک که واحدش
 نیز خلک است
 بر وزن فعل و
 جمعش هم خلک
 بر وزن اینند
 بد آنکه جمع
 بافتن فقط بر
 دو قسم است
 جمع کسیر جمع
 تکسیر است که
 نیاس واحد در
 سلاست نباشد
 چون رجال و
 منساجد و انبیاء
 جمع کسیر ثلاثی
 سماع تعلیق و
 دو قیاسی را و
 بیالی نیست

فصل در بیان
 انواع کسیر
 و تکسیر
 و در بیان
 انواع ثلاثی
 و در بیان
 انواع سماع
 و در بیان
 انواع تعلیق

وَنَصَبَ بَنَاتِ وَجَرِيَا بَوْنِ جَاءَ أَبُوكَ وَرَأَيْتُ أَبَاكَ وَمَوَدَّتْ
لِيَأْتِيكَ مَقْتَحَمِ شَيْءٍ بَوْنِ رَحْلَانِ شَتْمِ كَلَا وَكَلْتَا مَضَا مَجْمُومِ
مَقْتَحَمِ أَتَانِ أَتَانِ نَفْعِ شَانِ الْفَتْ مَاشِدِ وَنَصَبِ وَجَرِيَا بَوْنِ
مَاقِلِ مَقْتَحِ بَوْنِ جَاءَ رَحْلَانِ وَكَلَا هَا أَتَانِ رَأَيْتُ رَحْلَانِ وَ
كَلْتَا هَا أَتَانِ وَمَوَدَّتْ بِرَحْمَتِي وَكَلْتَا هَا أَتَانِ
وَنَجْمِ مَعِ مَكْرَ سَلَامِ بَوْنِ مُسْلِمُونَ يَأْزِدُ هَمِّ أَدَاوِ وَآزِدُ هَمِّ
مُشْرُونَ تَأْتِعُونَ نَفْعِ شَانِ بَوَاوَا تَجَلِ مَضْمُونِ بَاشِدِ وَنَصَبِ
مَقْتَحَمِ أَتَانِ أَتَانِ نَفْعِ شَانِ الْفَتْ مَاشِدِ وَنَصَبِ وَجَرِيَا بَوْنِ

وَلَنْصَبَ بَعْدَ وَجْرِيَا چُونِ جَاءَ الْوَكُوفُ وَرَأَيْتُ أَبَاكَ وَمَوَدَّتْ
بَابُكَ مَقْعَمُ شَيْءٍ چُونِ رَجُلَانِ شَتْمُ كِلَا وَكِلَا مَضَامِصَ مَعْرِفَتِ
فَعَمَّ اِثْنَانِ اِثْنَانِهِ رَفْعُ شَانِ بِالْفَتْحِ بَاشَدَ وَنَصَبَ وَجْرِيَا
مَاقِلِ مَقْعُوحٍ چُونِ جَاءَ رَجُلَانِ وَكِلَا هَاوَ اِثْنَانِ وَرَأَيْتُ رَجُلَيْنِ
كِلَاهُمَا دَارِ اَيْنِ وَمَعْنَى بَرَاءَتِكِ وَكِلَاهُمَا وَاقْتِ
وَتَتَمَّ مَعَ مَكْرَسَالِمٍ چُونِ مُسْلِمُونَ يَزِدُّهُمْ اُولُو دَوَائِرِهِمْ
عِشْرُونَ نَاسِعُونَ رَفْعُ شَانِ اُولُو اَتَمَلِ مَضْمُونِ بَاشَدَ وَنَصَبَ
وَجْرِيَا يَاقِلِ مَكْرَسَالِمٍ چُونِ جَاءَ مُسْلِمُونَ اُولُو مَالٍ وَعِشْرُونَ رَجُلًا
وَرَأَيْتُ مُسْلِمِينَ اُولُو مَالٍ وَعِشْرِينَ رَجُلًا وَمَوَدَّتْ عِشْرِينَ اُولُو مَالٍ
وَعِشْرِينَ رَجُلًا سَمِعْتُ اِسْمَ مَقْصُورٍ وَكَانَ اِسْمُهُ كَمْ دَرِ اَخْرَشِشِ
اَلْفِ مَقْصُورٍ بَاشَدَ چُونِ مَوْسَى چَا اَرَدْتُمْ فَمَجِّعَ مَكْرَسَالِمِ شَانِ
يَا اَيُّ مَكْلَمٍ چُونِ مَكْلَمِي رَفْعُ شَانِ تَبْقَدِيرِ صَمَدِ بَاشَدَ وَنَصَبَ
تَبْقَدِيرِ قَتْمَةٍ وَجْرَتَقَدِيرِ كَسُو وَدَرِ لَفْظِ هَمِيشَه كِسَالِمِ بَاشَدَ چُونِ
جَاءَ مَوْسَى وَغُلَا فَنِي دَرَأَيْتُ مَوْسَى وَغُلَا فَنِي وَمَوَدَّتْ مَوْسَى وَغُلَا فَنِي

۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱

باز هم هم منقوص مان است که آخرش با منی ماقبل حکم باشد

چون قاضی رخصت بقدر محض باشد لغزش لغت و جرس بقدر

کسیروچون کما اهل القاضی و سرائی القاضی و موزن بالقاضی

تسافر و هم جمع ذکر سال مضایق بایست که علم و ادب و شرف و تقدیر

و او باشد و نصب و جبرش بای نبل مستوحین خلق مایه

در اصل میگویند بودون بانامت ساجد شد و او

و یا سح سده بودند و ساجی سامن بود و اورا یا بل لوفند و یا اورا یا

[illegible]

منها ما يتعلق به امر قسمة اوقاف

یع برای تشنه و هم مذکور ای و اصل سرش قطاف نقشه

نهمه باشد و نصب الفجر و جزم بسکون چون هو نصیر در بون نصیر ۱۰

بیشتر و وشمهر و قتل داوی جان پیشرو و ابرو و فویش

بندیر ضمیمہ باشد و تصنیب بقوم الفاضلین و غیرہ بجزت الامم چون موقوفہ شود

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

بہارِ بانی ساریا
 ایکسٹنڈیٹ سہولتیں
 مائل غازی علیا و ق
 اس دوران جو ر
 یاد دہانی کے لئے
 سیکھ کر کرم
 علم کو نیشنل
 نیکول سٹارڈ
 ایچ ٹی او سٹارڈ
 ایکسٹنڈیٹ سہولتیں
 تیسویں سہولتیں
 اور سہولتیں

دارو کات لیسین
تولید دارو کات لیسین
تولید دارو کات لیسین
تولید دارو کات لیسین
تولید دارو کات لیسین

مضارع و آن بر دو قسم است قسم اول هر و نیکه فعل مضارع و آن مضرب
گفتند و آن چهار است اول آن چون آرند بدان معنوم و آن ثانی

بمقتضیٰ ہندو اشیاء پر قیام رکھو و برین سبب اور اضرار پیدا نہ ہو

دوم: چون آنچه جزید و بنی براسی تاکید نفی است سوم

کے چنانہ سلت کی اوکل الجینہ جہارم رادن چون رادن

الوقت ورجا بسی که گویان اینک تا و بر آنکه آن بعد از شش

حروف معدرات و عمل مضارع را بصب انداخته و نحو مردن حق

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

ششتر حضرت امروزی و اشیاء و استغفار و توبه و عرض و استغفار

مشهوره قسم دوم هر دو نیکه فعل مضارع را بجز کمند و آن پنج است کم و اما

[illegible]

تضرعوا بربكم ان ردوكم له ورجل ان تضربا سيرب جملہ اور ان شرط

۱- در صورتی که در این مورد هیچگونه مدرکی در دسترس نباشد، باید در مورد این موضوع تحقیق و بررسی شود.

الحمد لله الذي جعلنا من عباده المخلصين

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

چون مکتوب دیدند و این عمل فعل لازم را بنام فصل بر آنکه فاعل
همیست که پیش از و فعلی باشد پس بدان اسم بطریق قیام فعل بدان
اسم چون بدو مضاف بود و مفعول مطلق مضاف است که واقع شود بعد از
فعلی بدان مفعول معنی آن فعل باشد چون مکتوب یا در ضربت یا در قیام مکتوب
فعلت قیام مفعول غیر مفعول است که فعل مذکور در و واقع شود و او را
ظرف گویند ظرف بر دو گونه است ظرف زمان چون یوم و رمضان
یوم الجمعة و ظرف مکان چون عند بیعت حدک و مفعول
مضاف است که مذکور باشد بعد از واقع معنی مع چون والجنات در جاع
والجنات و الجان ای مع الجنات و مفعول له میست که دلالت کند بر چیز
که سبب فعل مذکور باشد چون اگر ماکر مقت اگر ماکر ذی و حال ای میست
نکره که دلالت کند بر بیات فاعل چون ناکر یا در جاع ذی ترا که یا بر
بیات مفعول چون باشد و دار ضربت و یا ماکر ذی یا بر بیات
هر دو چون ناکر یا در جاع ذی ترا که یا بر بیات و فاعل و مفعول را در الجمال
گویند و آن غالباً معرفه باشد و اگر نکره باشد حال را مفعول مضاف

فعل لازم را بنام فصل بر آنکه فاعل
همیست که پیش از و فعلی باشد پس بدان اسم بطریق قیام فعل بدان
اسم چون بدو مضاف بود و مفعول مطلق مضاف است که واقع شود بعد از
فعلی بدان مفعول معنی آن فعل باشد چون مکتوب یا در ضربت یا در قیام مکتوب
فعلت قیام مفعول غیر مفعول است که فعل مذکور در و واقع شود و او را
ظرف گویند ظرف بر دو گونه است ظرف زمان چون یوم و رمضان
یوم الجمعة و ظرف مکان چون عند بیعت حدک و مفعول
مضاف است که مذکور باشد بعد از واقع معنی مع چون والجنات در جاع
والجنات و الجان ای مع الجنات و مفعول له میست که دلالت کند بر چیز
که سبب فعل مذکور باشد چون اگر ماکر مقت اگر ماکر ذی و حال ای میست
نکره که دلالت کند بر بیات فاعل چون ناکر یا در جاع ذی ترا که یا بر
بیات مفعول چون باشد و دار ضربت و یا ماکر ذی یا بر بیات
هر دو چون ناکر یا در جاع ذی ترا که یا بر بیات و فاعل و مفعول را در الجمال
گویند و آن غالباً معرفه باشد و اگر نکره باشد حال را مفعول مضاف

فعل لازم را بنام فصل بر آنکه فاعل
همیست که پیش از و فعلی باشد پس بدان اسم بطریق قیام فعل بدان
اسم چون بدو مضاف بود و مفعول مطلق مضاف است که واقع شود بعد از
فعلی بدان مفعول معنی آن فعل باشد چون مکتوب یا در ضربت یا در قیام مکتوب
فعلت قیام مفعول غیر مفعول است که فعل مذکور در و واقع شود و او را
ظرف گویند ظرف بر دو گونه است ظرف زمان چون یوم و رمضان
یوم الجمعة و ظرف مکان چون عند بیعت حدک و مفعول
مضاف است که مذکور باشد بعد از واقع معنی مع چون والجنات در جاع
والجنات و الجان ای مع الجنات و مفعول له میست که دلالت کند بر چیز
که سبب فعل مذکور باشد چون اگر ماکر مقت اگر ماکر ذی و حال ای میست
نکره که دلالت کند بر بیات فاعل چون ناکر یا در جاع ذی ترا که یا بر
بیات مفعول چون باشد و دار ضربت و یا ماکر ذی یا بر بیات
هر دو چون ناکر یا در جاع ذی ترا که یا بر بیات و فاعل و مفعول را در الجمال
گویند و آن غالباً معرفه باشد و اگر نکره باشد حال را مفعول مضاف

چون جاتون ناکجا نجل و حال جمله نیز باشد جانور را نیت لازم برده و
 ناکجا و ضمیر است که رفع ایهام کند و چون عین و فعل
 و نهادها یا از وزن چون عین و فعل یا از کمال چون عین و
 فعل یا از ساست چون کافی التماس قد زحاکا و مقول به
 است که فعل فاعل برود و واقع شود و چون متبک کید عین بدانکه
 این همه منصوبات بعد از تمامی جمله باشند و جمله فعل و فاعل تمام شود و بدین
 سبب گویند که انصبوب و فصل با آنکه فاعل برود قسمت
 منظر چون ضرب ناید و مضمر بارز چون ضربت و مضمر ستر یعنی
 پوشیده و چون ناید ضرب که فاعل ضرب هو است و در ضرب ستر
 بدانکه چون فاعل مؤنث حقیشی باشد یا ضمیر مؤنث علامت
 تأنیث و فعل لازم باشد چون قامت آهند و هیند قامت ای می رود
 منظر مؤنث غیر حقیقی و در منظر جمع تأنیث و دو بر و او باشد چون طلع
 الشمس و طلعت الشمس قال الرجال قاله الرجال و هم مجبول
 بدانکه فعل مجبول بجای فاعل مجبول بر این فتح کند و بانی را نصب

[illegible]

اینکه فعلی را که در جمله است و فاعل آن را در جمله دیگر می بینیم و این را فاعل مطلق می گویند
مثلاً در این جمله: من کتابی را دیدم که در آن کتابخانه بود
فعل: دیدم / فاعل: من / مفعول: کتابی / مفعول ثانیه: آن کتابخانه

از مفعول دوم فصل بدانکه افعال قصه گفته اندگان و صفت
و ظلال و بآب و صبح و صبحی و شام و شامی و صبح و شام و صبح و شام
و اما الفک و ما بریح و ما قتی و ما قتی و ما قتی و ما قتی
همه تمام نشوند و مخرج باشند خبری بدین سبب اینها را انا قصه گویند
و در جمله اسمیه روند و مسند الیه را بر رفع کنند و مسند را بهیچن کان
دیدند قاصداً و مرفوع را اسم کان گویند و منصوب را خبر کان باقی را
برین قیاس کن بدانکه بعضی ازین افعال و بعضی هم افعال بفاعل
همه تمام شوند چون کان مَطْرٌ غداً باران یعنی مصل او را کان
تمامه گویند و کان را آمده نیز باشد فصل بدانکه افعال مقاربه
چهار است عسی و کا و و گرت و او شک و این افعال در جمله اسمیه
روند چون کان اسم را بر رفع کنند و خبر را منصوب الا آنکه خبر اینها
فعل مضارع باشد با آن چون عسی زید کان بخیریم بانی آن چون
عسی زید بخیریم و شاید که فعل مضارع با آن فاعل عسی باشد و
اختیار بخیریم و چون عسی آن بخیریم دید و محل رفع یعنی مصدر

اینکه فعلی را که در جمله است و فاعل آن را در جمله دیگر می بینیم و این را فاعل مطلق می گویند
مثلاً در این جمله: من کتابی را دیدم که در آن کتابخانه بود
فعل: دیدم / فاعل: من / مفعول: کتابی / مفعول ثانیه: آن کتابخانه
اینکه فعلی را که در جمله است و فاعل آن را در جمله دیگر می بینیم و این را فاعل مطلق می گویند
مثلاً در این جمله: من کتابی را دیدم که در آن کتابخانه بود
فعل: دیدم / فاعل: من / مفعول: کتابی / مفعول ثانیه: آن کتابخانه
اینکه فعلی را که در جمله است و فاعل آن را در جمله دیگر می بینیم و این را فاعل مطلق می گویند
مثلاً در این جمله: من کتابی را دیدم که در آن کتابخانه بود
فعل: دیدم / فاعل: من / مفعول: کتابی / مفعول ثانیه: آن کتابخانه

اینکه فعلی را که در جمله است و فاعل آن را در جمله دیگر می بینیم و این را فاعل مطلق می گویند
مثلاً در این جمله: من کتابی را دیدم که در آن کتابخانه بود
فعل: دیدم / فاعل: من / مفعول: کتابی / مفعول ثانیه: آن کتابخانه

فصل در آنکه افعال مجهول و دوم چهارست نفی و جذا برای مخرج و نش
و سایر برای دوم و هر چه بالبد فاعل باشد از مخصوص المص یا مخصوص
بالذکر گویند و شرط آنست که فعل معرفت بلام باشد چون فعلا رجل
نمیگردد یا صفات پس می معرفت بلام چون نفی صاحب الفقه میگوید
چنین نیز تکریم نیز که منصوب چون نفی جلا زید فاعل نفی هو است
استر در نفی و در جلا منصوب است بر تکریم زیرا که هو هم است و جلا زید
نصب فعل مخرج است و فاعل مجهول و مخصوص بالمص و همچنین
از جلا زید و سائر افعال مجهول و دوم فصل در آنکه افعال مجهول
نهایی مجهول باشد اول ما افعله چون ما الحسن زید که این نیز است
زید تقدیرش ای شیء الحسن زید که با معنی ای شیء است و فعلش با تکریم
و حسن در محل رفع خبر پیدا و فاعل الحسن هو است در و تکریم و زید منصوب
دوم بفعل مجهول چون ای کس زید که این نیز است معنی خبر تکریم
الحسن زید ای صد آرد الحسن زید باز آمده است
باب سوم در عمل اسمی عامه و آن یازده قسم است

و در این باب در آنکه افعال مجهول و دوم چهارست نفی و جذا برای مخرج و نش
و سایر برای دوم و هر چه بالبد فاعل باشد از مخصوص المص یا مخصوص
بالذکر گویند و شرط آنست که فعل معرفت بلام باشد چون فعلا رجل
نمیگردد یا صفات پس می معرفت بلام چون نفی صاحب الفقه میگوید
چنین نیز تکریم نیز که منصوب چون نفی جلا زید فاعل نفی هو است
استر در نفی و در جلا منصوب است بر تکریم زیرا که هو هم است و جلا زید
نصب فعل مخرج است و فاعل مجهول و مخصوص بالمص و همچنین
از جلا زید و سائر افعال مجهول و دوم فصل در آنکه افعال مجهول
نهایی مجهول باشد اول ما افعله چون ما الحسن زید که این نیز است
زید تقدیرش ای شیء الحسن زید که با معنی ای شیء است و فعلش با تکریم
و حسن در محل رفع خبر پیدا و فاعل الحسن هو است در و تکریم و زید منصوب
دوم بفعل مجهول چون ای کس زید که این نیز است معنی خبر تکریم
الحسن زید ای صد آرد الحسن زید باز آمده است
باب سوم در عمل اسمی عامه و آن یازده قسم است

و در این باب در آنکه افعال مجهول و دوم چهارست نفی و جذا برای مخرج و نش
و سایر برای دوم و هر چه بالبد فاعل باشد از مخصوص المص یا مخصوص
بالذکر گویند و شرط آنست که فعل معرفت بلام باشد چون فعلا رجل
نمیگردد یا صفات پس می معرفت بلام چون نفی صاحب الفقه میگوید
چنین نیز تکریم نیز که منصوب چون نفی جلا زید فاعل نفی هو است
استر در نفی و در جلا منصوب است بر تکریم زیرا که هو هم است و جلا زید
نصب فعل مخرج است و فاعل مجهول و مخصوص بالمص و همچنین
از جلا زید و سائر افعال مجهول و دوم فصل در آنکه افعال مجهول
نهایی مجهول باشد اول ما افعله چون ما الحسن زید که این نیز است
زید تقدیرش ای شیء الحسن زید که با معنی ای شیء است و فعلش با تکریم
و حسن در محل رفع خبر پیدا و فاعل الحسن هو است در و تکریم و زید منصوب
دوم بفعل مجهول چون ای کس زید که این نیز است معنی خبر تکریم
الحسن زید ای صد آرد الحسن زید باز آمده است
باب سوم در عمل اسمی عامه و آن یازده قسم است

اول اسمای شرطیه معنی آن وان نه است من و او این و ستی
 و ای و آنی و از ما و متیما و کما فعل مضارع را به هم کنند چون مرکب
 فعلی نه صرف و نه انفعال فعل بن حلیه را جلیس و متی نام اقم و ای شکی
 تا کل اکل و ای تکتب اکتب اذما تکتب اذما تکتب و حیما تقصد اقصدا
 و متما تقصد اقصدا و هم بهای افعال بمعنی ماضی چون
 حیجات یشتان و یحان اسم را بنابر فاعلیت بر رفع کنند چون حیجات
 یوم المید ای بعد و هم بهای افعال بمعنی امر ماضی چون روید و نیکه
 و حیما و علیک و دونک و ها اتم را بنصب کنند بنابر مفعولیت چون
 روید و نیکه ای اتم چهارم اسم فاعل بمعنی حال یا استقبال عمل فعل
 معروف کند بشرط آنکه اعتماد کرده باشد بر نفی کیش از و باشد و آن
 لفظ یا مبتدا باشد و لازم چون نید قائم ابوه و در متعدی چون نید
 صاریب ابوه متدک یا موصوب چون سوزن بر چل صاریب ابوه و متدک
 یا موصول چون جاکن القایه ابوه و جاء فی الصاریب ابوه مصر
 یا زو کمال چون جاء فی زید کما غلامه و سوا یا بهر و مستفها چون

اول اسمای شرطیه معنی آن وان نه است من و او این و ستی
 و ای و آنی و از ما و متیما و کما فعل مضارع را به هم کنند چون مرکب
 فعلی نه صرف و نه انفعال فعل بن حلیه را جلیس و متی نام اقم و ای شکی
 تا کل اکل و ای تکتب اکتب اذما تکتب اذما تکتب و حیما تقصد اقصدا
 و متما تقصد اقصدا و هم بهای افعال بمعنی ماضی چون
 حیجات یشتان و یحان اسم را بنابر فاعلیت بر رفع کنند چون حیجات
 یوم المید ای بعد و هم بهای افعال بمعنی امر ماضی چون روید و نیکه
 و حیما و علیک و دونک و ها اتم را بنصب کنند بنابر مفعولیت چون
 روید و نیکه ای اتم چهارم اسم فاعل بمعنی حال یا استقبال عمل فعل
 معروف کند بشرط آنکه اعتماد کرده باشد بر نفی کیش از و باشد و آن
 لفظ یا مبتدا باشد و لازم چون نید قائم ابوه و در متعدی چون نید
 صاریب ابوه متدک یا موصوب چون سوزن بر چل صاریب ابوه و متدک
 یا موصول چون جاکن القایه ابوه و جاء فی الصاریب ابوه مصر
 یا زو کمال چون جاء فی زید کما غلامه و سوا یا بهر و مستفها چون

و اینان شرطیه معنی آن وان نه است من و او این و ستی
 و ای و آنی و از ما و متیما و کما فعل مضارع را به هم کنند چون مرکب
 فعلی نه صرف و نه انفعال فعل بن حلیه را جلیس و متی نام اقم و ای شکی
 تا کل اکل و ای تکتب اکتب اذما تکتب اذما تکتب و حیما تقصد اقصدا
 و متما تقصد اقصدا و هم بهای افعال بمعنی ماضی چون
 حیجات یشتان و یحان اسم را بنابر فاعلیت بر رفع کنند چون حیجات
 یوم المید ای بعد و هم بهای افعال بمعنی امر ماضی چون روید و نیکه
 و حیما و علیک و دونک و ها اتم را بنصب کنند بنابر مفعولیت چون
 روید و نیکه ای اتم چهارم اسم فاعل بمعنی حال یا استقبال عمل فعل
 معروف کند بشرط آنکه اعتماد کرده باشد بر نفی کیش از و باشد و آن
 لفظ یا مبتدا باشد و لازم چون نید قائم ابوه و در متعدی چون نید
 صاریب ابوه متدک یا موصوب چون سوزن بر چل صاریب ابوه و متدک
 یا موصول چون جاکن القایه ابوه و جاء فی الصاریب ابوه مصر
 یا زو کمال چون جاء فی زید کما غلامه و سوا یا بهر و مستفها چون

و اینان شرطیه معنی آن وان نه است من و او این و ستی
 و ای و آنی و از ما و متیما و کما فعل مضارع را به هم کنند چون مرکب
 فعلی نه صرف و نه انفعال فعل بن حلیه را جلیس و متی نام اقم و ای شکی
 تا کل اکل و ای تکتب اکتب اذما تکتب اذما تکتب و حیما تقصد اقصدا
 و متما تقصد اقصدا و هم بهای افعال بمعنی ماضی چون
 حیجات یشتان و یحان اسم را بنابر فاعلیت بر رفع کنند چون حیجات
 یوم المید ای بعد و هم بهای افعال بمعنی امر ماضی چون روید و نیکه
 و حیما و علیک و دونک و ها اتم را بنصب کنند بنابر مفعولیت چون
 روید و نیکه ای اتم چهارم اسم فاعل بمعنی حال یا استقبال عمل فعل
 معروف کند بشرط آنکه اعتماد کرده باشد بر نفی کیش از و باشد و آن
 لفظ یا مبتدا باشد و لازم چون نید قائم ابوه و در متعدی چون نید
 صاریب ابوه متدک یا موصوب چون سوزن بر چل صاریب ابوه و متدک
 یا موصول چون جاکن القایه ابوه و جاء فی الصاریب ابوه مصر
 یا زو کمال چون جاء فی زید کما غلامه و سوا یا بهر و مستفها چون

[illegible]

و بدل البعض بـ بدل الكل انست که بدلش بدلش بدل باشد
 چون جاعلین ذلک و بدل البعض انست که بدلش جزو
 سبیل منه باشد چون عریف زید کس و بدل الاشتمال انست که
 بدلش متعلق سبیل نه باشد چون سبیل زید کس و بدل العطف
 انست که بدل از عطف دیگر و کند چون مَرَدٌ یَجْعَلُ حِیَارَہُ جَارَہُ
 عطف بحرف و او تابعی است که مقصود باشد به نسبت با تاء و عش
 بعد از حرف عطف چون جاعلین ذلک و هم و حروف عطف
 است و فصل سوم یاد کنیم انشاء اللہ تعالی و اور اعطفت لست
 بعد از جمع عطف بیان و او تابعیست فی صفت که متبوع را روشن
 گرداند چون انتم یا اہل بیت و متبوع علم مشہور تر باشد و
 متبوع زید یا عمر و متبوع کنیت مشہور تر باشد فصل دوم در بیان
 منصرف و غیر منصرف منصرف انست که هیچ سبب از اسباب
 منع صرف درو نباشد و غیر منصرف انست که دو سبب اسباب
 منع صرف درو باشد و اسباب منع صرف است عدل و عدل

و بدل البعض بـ بدل الكل انست که بدلش بدلش بدل باشد
 چون جاعلین ذلک و بدل البعض انست که بدلش جزو
 سبیل منه باشد چون عریف زید کس و بدل الاشتمال انست که
 بدلش متعلق سبیل نه باشد چون سبیل زید کس و بدل العطف
 انست که بدل از عطف دیگر و کند چون مَرَدٌ یَجْعَلُ حِیَارَہُ جَارَہُ
 عطف بحرف و او تابعی است که مقصود باشد به نسبت با تاء و عش
 بعد از حرف عطف چون جاعلین ذلک و هم و حروف عطف
 است و فصل سوم یاد کنیم انشاء اللہ تعالی و اور اعطفت لست
 بعد از جمع عطف بیان و او تابعیست فی صفت که متبوع را روشن
 گرداند چون انتم یا اہل بیت و متبوع علم مشہور تر باشد و
 متبوع زید یا عمر و متبوع کنیت مشہور تر باشد فصل دوم در بیان
 منصرف و غیر منصرف منصرف انست که هیچ سبب از اسباب
 منع صرف درو نباشد و غیر منصرف انست که دو سبب اسباب
 منع صرف درو باشد و اسباب منع صرف است عدل و عدل

و بدل البعض بـ بدل الكل انست که بدلش بدلش بدل باشد
 چون جاعلین ذلک و بدل البعض انست که بدلش جزو
 سبیل منه باشد چون عریف زید کس و بدل الاشتمال انست که
 بدلش متعلق سبیل نه باشد چون سبیل زید کس و بدل العطف
 انست که بدل از عطف دیگر و کند چون مَرَدٌ یَجْعَلُ حِیَارَہُ جَارَہُ
 عطف بحرف و او تابعی است که مقصود باشد به نسبت با تاء و عش
 بعد از حرف عطف چون جاعلین ذلک و هم و حروف عطف
 است و فصل سوم یاد کنیم انشاء اللہ تعالی و اور اعطفت لست
 بعد از جمع عطف بیان و او تابعیست فی صفت که متبوع را روشن
 گرداند چون انتم یا اہل بیت و متبوع علم مشہور تر باشد و
 متبوع زید یا عمر و متبوع کنیت مشہور تر باشد فصل دوم در بیان
 منصرف و غیر منصرف منصرف انست که هیچ سبب از اسباب
 منع صرف درو نباشد و غیر منصرف انست که دو سبب اسباب
 منع صرف درو باشد و اسباب منع صرف است عدل و عدل

بمعنی مصلحت باشد بخیر حرفت مخفیست آن چهارست الا و کلا و
اولا و ثوبا ششم حرفت توقع و آن غیرست برای تحقیق در ماضی
برای تفسیر ماضی حال و در مضارع برای تقلیل ماضی و حرفت ماضی
و آن سه است اما بجز و این ششم حرفت ماضی و آن کلاست یعنی
بازگویی و معنی همانست آمده است چون کلا سوف تعلمون منکم
نویسن و آن پنج است ماضی چون سرزد و کما یزعمون صده ای است
سکون ماضی و وقت آنست بجز تنوین فمناه است التکون کل و عرض
چون بگویند و مثالب چون مسلمات و ششم در اخباریات باشد شعر
اقول اللوم عا و کلا و الذین انکروا ان اصابت لعدا صابن و تفرین
ششم در اسم و فعل و حرفه و در اناچه اولین خاصیت نام و بهم نون
تاکید و آخر فعل مضارع و یا تخفیف چون اصحابی ان ضریح یا و بهم
حرف و یاء است و آن هشت حرفست ان با آن کلا و من

بمعنی مصلحت باشد بخیر حرفت مخفیست آن چهارست الا و کلا و
اولا و ثوبا ششم حرفت توقع و آن غیرست برای تحقیق در ماضی
برای تفسیر ماضی حال و در مضارع برای تقلیل ماضی و حرفت ماضی
و آن سه است اما بجز و این ششم حرفت ماضی و آن کلاست یعنی
بازگویی و معنی همانست آمده است چون کلا سوف تعلمون منکم
نویسن و آن پنج است ماضی چون سرزد و کما یزعمون صده ای است
سکون ماضی و وقت آنست بجز تنوین فمناه است التکون کل و عرض
چون بگویند و مثالب چون مسلمات و ششم در اخباریات باشد شعر
اقول اللوم عا و کلا و الذین انکروا ان اصابت لعدا صابن و تفرین
ششم در اسم و فعل و حرفه و در اناچه اولین خاصیت نام و بهم نون
تاکید و آخر فعل مضارع و یا تخفیف چون اصحابی ان ضریح یا و بهم
حرف و یاء است و آن هشت حرفست ان با آن کلا و من

بمعنی مصلحت باشد بخیر حرفت مخفیست آن چهارست الا و کلا و
اولا و ثوبا ششم حرفت توقع و آن غیرست برای تحقیق در ماضی
برای تفسیر ماضی حال و در مضارع برای تقلیل ماضی و حرفت ماضی
و آن سه است اما بجز و این ششم حرفت ماضی و آن کلاست یعنی
بازگویی و معنی همانست آمده است چون کلا سوف تعلمون منکم
نویسن و آن پنج است ماضی چون سرزد و کما یزعمون صده ای است
سکون ماضی و وقت آنست بجز تنوین فمناه است التکون کل و عرض
چون بگویند و مثالب چون مسلمات و ششم در اخباریات باشد شعر
اقول اللوم عا و کلا و الذین انکروا ان اصابت لعدا صابن و تفرین
ششم در اسم و فعل و حرفه و در اناچه اولین خاصیت نام و بهم نون
تاکید و آخر فعل مضارع و یا تخفیف چون اصحابی ان ضریح یا و بهم
حرف و یاء است و آن هشت حرفست ان با آن کلا و من

بمعنی مصلحت باشد بخیر حرفت مخفیست آن چهارست الا و کلا و
اولا و ثوبا ششم حرفت توقع و آن غیرست برای تحقیق در ماضی
برای تفسیر ماضی حال و در مضارع برای تقلیل ماضی و حرفت ماضی
و آن سه است اما بجز و این ششم حرفت ماضی و آن کلاست یعنی
بازگویی و معنی همانست آمده است چون کلا سوف تعلمون منکم
نویسن و آن پنج است ماضی چون سرزد و کما یزعمون صده ای است
سکون ماضی و وقت آنست بجز تنوین فمناه است التکون کل و عرض
چون بگویند و مثالب چون مسلمات و ششم در اخباریات باشد شعر
اقول اللوم عا و کلا و الذین انکروا ان اصابت لعدا صابن و تفرین
ششم در اسم و فعل و حرفه و در اناچه اولین خاصیت نام و بهم نون
تاکید و آخر فعل مضارع و یا تخفیف چون اصحابی ان ضریح یا و بهم
حرف و یاء است و آن هشت حرفست ان با آن کلا و من

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

J

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم الله الرحمن الرحيم
 افتتاح جوامع المستنفاة علم ان ايج
 الاستاذة فريادها سن ١٢

وَالْأَسْمِيَّةُ مَا يَكُونُ سَنَ الْمُبْتَدَأِ وَالْجُمْلَةُ زَيْدٌ قَائِمٌ

والفعلية ما يتركب من الفعل وفاعله مثل قام زيد
والظرفية ما يتركب من الظرف وفاعله مثل

عندي قال في الشريعة ما يترك من الشرط واجبا
نحو ان يترك شيئا في تركه وصفة اجلة تسقطه التبعة

بما يشيرون الكلام السابق لئلا يخلط على الطلبة اقسام الحروف
وفيه حرف المعالجة مما هي عليه لما قبلها مثل قوله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَحْمَدُ نَبِيَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْقَائِمُ لِلْمُتَّقِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ

سَيِّدِ الْعَالَمِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

وَلَوْ طَاعَ عَالَمَانَا فَيَا أُنَّ الْمُبْدَأُ وَخَبْرَهُ مَرْفُوعَانِ أَيْدَا خَوْزِهِ قَائِمٌ

وَالْقَائِلُ مَرْفُوعٌ وَالْمُفْعُولُ بِمَنْصُوبٍ خَوْزُ رَبِّ زَيْدٍ عَمْرٍ وَمُفْعُولُ

مَا لَمْ يَسْمَعْ فَاكْمَلِ الْيَضَامُ مَرْفُوعٌ خَوْزُ رَبِّ زَيْدٍ وَعَلِمَ أَنَّ كَانَ وَصَارَ

وَاجِبٌ لَيْسَ وَمَا وَلَا اشْتَبَهَتَيْنِ لَيْسَ وَاجِبٌ أَتَاهُ تَرْفَعُ الْأَسْمُ وَتَنْصِبُ الْخَيْرَ

نَحْوُ كَانَ زَيْدٌ قَائِمًا وَإِنَّ وَأَنَّ وَلَكِنَّ الْمُسْتَدْرَكُ وَلَيْتَ وَلَعَلَّ

تَنْصِبُ الْأَسْمُ وَتَرْفَعُ الْخَيْرَ نَحْوَانِ زَيْدٌ أَقَامَ وَمَا إِذَا الْقَصْلُ بَهَا

مَا كَافَةُ فَيَسْطَلُ عَمَّا رَأَى أَتَاهُ زَيْدٌ قَائِمٌ وَاحْتِمَالُ مَنْصُوبٍ نَحْوُ جَاءَنِي زَيْدٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَحْمَدُ نَبِيَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْقَائِمُ لِلْمُتَّقِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ

سَيِّدِ الْعَالَمِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

وَلَوْ طَاعَ عَالَمَانَا فَيَا أُنَّ الْمُبْدَأُ وَخَبْرَهُ مَرْفُوعَانِ أَيْدَا خَوْزِهِ قَائِمٌ

وَالْقَائِلُ مَرْفُوعٌ وَالْمُفْعُولُ بِمَنْصُوبٍ خَوْزُ رَبِّ زَيْدٍ عَمْرٍ وَمُفْعُولُ

مَا لَمْ يَسْمَعْ فَاكْمَلِ الْيَضَامُ مَرْفُوعٌ خَوْزُ رَبِّ زَيْدٍ وَعَلِمَ أَنَّ كَانَ وَصَارَ

وَاجِبٌ لَيْسَ وَمَا وَلَا اشْتَبَهَتَيْنِ لَيْسَ وَاجِبٌ أَتَاهُ تَرْفَعُ الْأَسْمُ وَتَنْصِبُ الْخَيْرَ

نَحْوُ كَانَ زَيْدٌ قَائِمًا وَإِنَّ وَأَنَّ وَلَكِنَّ الْمُسْتَدْرَكُ وَلَيْتَ وَلَعَلَّ

تَنْصِبُ الْأَسْمُ وَتَرْفَعُ الْخَيْرَ نَحْوَانِ زَيْدٌ أَقَامَ وَمَا إِذَا الْقَصْلُ بَهَا

مَا كَافَةُ فَيَسْطَلُ عَمَّا رَأَى أَتَاهُ زَيْدٌ قَائِمٌ وَاحْتِمَالُ مَنْصُوبٍ نَحْوُ جَاءَنِي زَيْدٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَحْمَدُ نَبِيَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْقَائِمُ لِلْمُتَّقِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ

سَيِّدِ الْعَالَمِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

وَلَوْ طَاعَ عَالَمَانَا فَيَا أُنَّ الْمُبْدَأُ وَخَبْرَهُ مَرْفُوعَانِ أَيْدَا خَوْزِهِ قَائِمٌ

وَالْقَائِلُ مَرْفُوعٌ وَالْمُفْعُولُ بِمَنْصُوبٍ خَوْزُ رَبِّ زَيْدٍ عَمْرٍ وَمُفْعُولُ

مَا لَمْ يَسْمَعْ فَاكْمَلِ الْيَضَامُ مَرْفُوعٌ خَوْزُ رَبِّ زَيْدٍ وَعَلِمَ أَنَّ كَانَ وَصَارَ

وَاجِبٌ لَيْسَ وَمَا وَلَا اشْتَبَهَتَيْنِ لَيْسَ وَاجِبٌ أَتَاهُ تَرْفَعُ الْأَسْمُ وَتَنْصِبُ الْخَيْرَ

نَحْوُ كَانَ زَيْدٌ قَائِمًا وَإِنَّ وَأَنَّ وَلَكِنَّ الْمُسْتَدْرَكُ وَلَيْتَ وَلَعَلَّ

تَنْصِبُ الْأَسْمُ وَتَرْفَعُ الْخَيْرَ نَحْوَانِ زَيْدٌ أَقَامَ وَمَا إِذَا الْقَصْلُ بَهَا

مَا كَافَةُ فَيَسْطَلُ عَمَّا رَأَى أَتَاهُ زَيْدٌ قَائِمٌ وَاحْتِمَالُ مَنْصُوبٍ نَحْوُ جَاءَنِي زَيْدٌ

ركباً وظرفاً الزمان والمكان منصوبان ايضاً نحو خرجت
 يوم الجمعة وقمت خلفك واثبتت منصوب نحو جاري عشرون
 رجلاً واسم الملقى بالفتح ان كان نكرة غير منتهية فمثنى نحو الاول
 في الدار والستين من الكلام المثبت كذلك منصوب
 نحو جاري القوم الأزيد والمثنى من الكلام المنفي يجوز الرفع
 فيه على البدل وال نصب على الاستثناء نحو ما جاء في القوم إلا
 زيد وزيد أو النادى المفرد مضموم بالاثنتين نحو بازيد والنادى
 المضاف منصوب بالاثنتين نحو يا عبد الله حين وعين وأرسله
 داني وظلاً وعلى تحفص الاسم نحو من زيد وكذا الباء والكاف
 نحو بزيد وكزيد وحروف تحفص القسم هي الباء والواو والهمزة
 نحو بالله لأفعلن كذا والمضاف اليه مجرور نحو غلام زيد و
 الاعراب والاضافة مخصوصان بالاسم والعلم ان كل اسم فاعية
 سببان من تسعة اسباب او سبب ليدوم مقابها يكون في
 موضع المحرر منصوب بالاثنتين وهي التثنية والثانيات ووزن الفعل

[illegible]

والوصف والعدل والنجمة والتركيب خمسة تشي المجمع والالف والنون اكرامتان واعلم ان اعراب رتبة شاتيع اعراب الاول
وي الصنفه كجاري زيدن العاقل وانطفئ نحو جاري زيد وعمرانك
نحو قائم القوم كلهم والبدل نحو قائم زيد علمك ^{الطلب} المطلبين نصفه
والوصف شرط في الاعراب والتعريف والتكثير ^{نصف} والالف
والافراد والتثنية والمجمع المعرفه تقع على ابيده وهي خمسة و
اسم اعلم والتفسير والاشارة واما الف واللام وما ضيف الى احد
هذه الاربعة والسكره ما تقع على كل مية رجل وامرة المذكر والمؤنث
الالف النقصه والمدة الزكيتين والالف التي تصي في الوقف
والهوت مافيه واحد منها واعلم ان اصل الاعراب بالحركات
واما اعراب التثنية والمجمع سلامة فبالحركات التثنية رتبا بالالف
والثني نحو جاري الزيدان وتصبأ وجرا بالياء نحو رايت الزيدتين
ومررت بالزيدتين والمجمع رتبا بالواو والنون نحو جاري الزيدون
وجرا بالياء وكسر قبل الياء نحو رايتك الزيدتين ومررت بالزيدتين

[illegible]

[Signature]

عن ابیہ و ابیہ

د. محمد صالح المنجد

12/20

2-11-68

1992

مجلس

20

1992

الحمد لله

مجلس

20

62

20

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته وكرمه

این کتاب را در سال ۱۲۰۰ هجری قمری در شهر کابل
 در روز پنجشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در ماه رمضان ۱۲۰۰ هجری قمری در روز دوشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در شهر کابل در روز پنجشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در ماه رمضان ۱۲۰۰ هجری قمری در روز دوشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در شهر کابل در روز پنجشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری

ایات عامل منظوم

بسم الله الرحمن الرحيم

بعد از توحید خداوند و درود و حمد
 بهشتی خوشتر از این نیست
 حاجی بن آفتاب عدلت ظل خدا
 کوی رحمت و رحمت و رحمت
 است بطریق ذکر کام و زاد و کاه
 پیونجامی شایع و از سالان و صیغ
 و باقی بجز و را نه است بیکان با

بعد از توحید خداوند و درود و حمد
 بهشتی خوشتر از این نیست
 حاجی بن آفتاب عدلت ظل خدا
 کوی رحمت و رحمت و رحمت
 است بطریق ذکر کام و زاد و کاه
 پیونجامی شایع و از سالان و صیغ
 و باقی بجز و را نه است بیکان با

بیان عوامل النحر و الزام اعمال

عامل نذر نوحه با شستن بود و نذر
 شستن علبه تقا هر چه جانی پیر
 و نذر نوحه با شستن بود و نذر
 شستن علبه تقا هر چه جانی پیر

عامل نذر نوحه با شستن بود و نذر
 شستن علبه تقا هر چه جانی پیر
 و نذر نوحه با شستن بود و نذر
 شستن علبه تقا هر چه جانی پیر

این کتاب را در سال ۱۲۰۰ هجری قمری در شهر کابل
 در روز پنجشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در ماه رمضان ۱۲۰۰ هجری قمری در روز دوشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در شهر کابل در روز پنجشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در ماه رمضان ۱۲۰۰ هجری قمری در روز دوشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در شهر کابل در روز پنجشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری

این کتاب را در سال ۱۲۰۰ هجری قمری در شهر کابل
 در روز پنجشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در ماه رمضان ۱۲۰۰ هجری قمری در روز دوشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در شهر کابل در روز پنجشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در ماه رمضان ۱۲۰۰ هجری قمری در روز دوشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری
 در شهر کابل در روز پنجشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ هجری قمری

معنوی از وی و باشد جلدی که فلفله	بار لفظی خود سماعی و قیاسی ایضا
در آن نو و یکسان سماعی نیست بجز	این سماعی نیز و فروع مستکی در دور
النوع الاول	
فروع اول معده حرف جر و یکن	کانندین یک بیت مدح و تحسین و جبر
با و تا و کات و لام و او و تنده و فالا	رب و شاعر بدعا فی عرس علی حتی الی
النوع الثاني والثالث	
ان یا ان کان لیست لکن لعل	ا صاحب اسم اند و رافع و زبر و ناولا
النوع الرابع	
و او یا فومره و لا یا و آ می جیا	ا صاحب سندس این هفت و آ می
النوع الخامس	
ان و آ می یک ایزان این جارد و قیتر	ا صاحب قبل کنند این جلد و آ می
النوع السادس	
ان و کلم و لا و لام امر و لای شی نیز	ایچ حرف جازم فعلند هر یک بیضا
النوع السابع	

معنوی از وی و باشد جلدی که فلفله
 بار لفظی خود سماعی و قیاسی ایضا
 این سماعی نیز و فروع مستکی در دور
 کانندین یک بیت مدح و تحسین و جبر
 رب و شاعر بدعا فی عرس علی حتی الی
 ا صاحب اسم اند و رافع و زبر و ناولا
 ا صاحب سندس این هفت و آ می
 ا صاحب قبل کنند این جلد و آ می
 ایچ حرف جازم فعلند هر یک بیضا

معنوی از وی و باشد جلدی که فلفله
 بار لفظی خود سماعی و قیاسی ایضا
 این سماعی نیز و فروع مستکی در دور
 کانندین یک بیت مدح و تحسین و جبر
 رب و شاعر بدعا فی عرس علی حتی الی
 ا صاحب اسم اند و رافع و زبر و ناولا
 ا صاحب سندس این هفت و آ می
 ا صاحب قبل کنند این جلد و آ می
 ایچ حرف جازم فعلند هر یک بیضا

سبحانك ما كنا وَاَمَّا حَقِيْقَتَا رُؤَايَا
اَنْبِيَائِكَ فَاِنَّهُنَّ اَوَّلُ اَوَّلِ مَا

النوع الثامن

ما عجب است که نود و هشتم جلد
اولین از نود و هشتم جلد
از نود و هشتم جلد
از نود و هشتم جلد

النوع التاسع

پیش وید باز از این قسم آید دان
روایت از علی بن ابراهیم
که او را می فرمود که این را بخوان
که در این کتاب است و در میان دیگران
که در این کتاب است و در میان دیگران

النوع المباشر

فرغ ما شمریده غفلت کانیان ناقصه
 ان معارضه معنی و شخصی اهل بات
 هر که با منی همین حکمست در جلد روا

النوع الحاوي على خمس

[The page contains dense handwritten Persian script in two columns. The right column begins with "بسم الله الرحمن الرحيم" and continues with religious or philosophical text. The left column also contains dense script, likely a continuation or commentary. The handwriting is cursive and characteristic of historical Persian manuscripts.]

<p>من مانتا و آتی حیثاً و مانتی</p>	<p>انتما آتی نه ایم جازم آمد فعل</p>
<p>النوع الثامن</p>	
<p>ما صلب استیم مگر نوع هشتم چهارم اولین لفظ عشر باشد مرکب واحد باز ثانی کم به استفهام باشد</p>	<p>سبب چون خبر باشد آن مگر کجا همچنین تا تسع تسعین بجز این حکم تا ثانی ایشان کین الی ایشان کین</p>
<p>النوع التاسع</p>	
<p>نه بود آهای عالی نزلان شش ناصند پیش گوید باز را فیهم آید ایدان</p>	<p>روایت بگویند خصل باشد و باز شانست و شانست و شانست باز شانست و شانست و شانست</p>
<p>النوع العاشر</p>	
<p>نوع عاشتر سیزده فعلی ایشان باقصر آن صا و صرح است و آتی کل بات سرج تازال و آتی کز نیا شش</p>	<p>راش استند و ناصب خبر چون باقصر ما فی ما و آتی ما الک تس باشد اقصا هر کجا مینی همین حکم است در جلد و</p>
<p>النوع الحادی عشر</p>	

و دیگر افعال خارجی عمل بر مصلحت است آن کار که او شکر یا عیب

النوع الثاني عشر

و دیگر افعال تعین شکر و کفر بر مصلحت

نقلت باشد یا نیست چنانچه این گفت باز آنست که بر مصلحت

النوع الثالث عشر

رافع اعمی فعلی ماضی و مضارع و ماضی و مضارع

عوامل قیاسیه

بعد از آن وقت قیاسی است و این هم در ماضی و مضارع و ماضی و مضارع

عوامل معنویه

عامل فعل مضارع معنوی باشد این همچنین معنی بود و عامل تعین و متبادر

عوامل

و دیگر افعال خارجی عمل بر مصلحت است آن کار که او شکر یا عیب
و دیگر افعال تعین شکر و کفر بر مصلحت
نقلت باشد یا نیست چنانچه این گفت باز آنست که بر مصلحت
رافع اعمی فعلی ماضی و مضارع و ماضی و مضارع
بعد از آن وقت قیاسی است و این هم در ماضی و مضارع و ماضی و مضارع
عوامل معنویه
عامل فعل مضارع معنوی باشد این همچنین معنی بود و عامل تعین و متبادر
عوامل

و دیگر افعال خارجی عمل بر مصلحت است آن کار که او شکر یا عیب
و دیگر افعال تعین شکر و کفر بر مصلحت
نقلت باشد یا نیست چنانچه این گفت باز آنست که بر مصلحت
رافع اعمی فعلی ماضی و مضارع و ماضی و مضارع
بعد از آن وقت قیاسی است و این هم در ماضی و مضارع و ماضی و مضارع
عوامل معنویه
عامل فعل مضارع معنوی باشد این همچنین معنی بود و عامل تعین و متبادر
عوامل

[illegible]

155

12

2

پیشہ ورانہ

نور محمد و نور محمد

3

۱۰۰

20

مجلس

2

مختصه است و این را مرکب جمعی و مرکب منع می خوانند تمام انکسیت
حصول فاعله نام بخاطرب سکوت پیشکلم بران صحیح باشد و اگر مرکب
منفید و جمله کلام نیز گویند فاعله در تساوی جمله و کلام اختلاف است
شیخ جمال الدین ابن هشام و مننی گفته که کلام از جمله فاعست
و مراد نیست زیرا که کلام و کسیت منفید بالقصد مراد از منفید چیز
که دلالت کند بر معنی که سکوت بر وجه بود و جمله عبارت از فعل و فاعل
و مبتدا و خبر و چیزیکه بمنزله یکی از مبتدا یا خبر باشد مثل **اللَّهُ وَاللَّهُ** فاعله
و مراد از کلام و کسیت منفید بالقصد مراد از منفید چیز
که دلالت کند بر معنی که سکوت بر وجه بود و جمله عبارت از فعل و فاعل
و مبتدا و خبر و چیزیکه بمنزله یکی از مبتدا یا خبر باشد مثل **اللَّهُ وَاللَّهُ** فاعله
و مراد از کلام و کسیت منفید بالقصد مراد از منفید چیز
که دلالت کند بر معنی که سکوت بر وجه بود و جمله عبارت از فعل و فاعل
و مبتدا و خبر و چیزیکه بمنزله یکی از مبتدا یا خبر باشد مثل **اللَّهُ وَاللَّهُ** فاعله

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

فانی مقصود
 بدو در یک سبک
 شمشیر و پادشاه
 کمر و خالفت لوتی
 چراغ استاد و پادشاه
 و من و جبهه و انان
 ران و فیض و فیض
 عین این قول
 عذرش است
 زیرا که چون ملک
 عذرش

جمال المستعان
لقد جلت ذكرك
اعلان من اهل
الدين والادب

و نیست ای کثر خات فاده جمله باعتبار تقسیم اولی بر دو قسم
 خبره و انشائیة خبریه است که فاعلش را در یک وقت صادق گاو
 توان گفت پس اگر برای نسبت او خارج مطابق باشد صادق
 گاو به انشائیة است که فاعلش را صادق و کاذب هیچ توان
 و باعتبار تقسیم ثانی بر چهار نوع است همی و فعلیه و ظرفیه و شرطیه یعنی اگر خبر
 اولش اسم باشد همیشه چون ناید قانید و اگر فعل باشد فعلیه چون قانم
 ناید و چون حرف باشد و نه منفی و نه اندازش یا زید و یا
 زید قانم حرف را اعتباری نیست چه اولی هم مقام او نیست پس فعلیه
 باشد و ثانی همیشه و ظرفیه آنکه خبر اولش ظرف باشد و جابر در هم در آن
 داخل است و آخر او اسم مرغوب چون عیدی ناید یا لدار زید عیدی
 ناید انداز ظرفست و زید مرغوب بنا بر علیت و خفض زیرا که اصل
 ظرف مشروط با عینا نیست و زید گفته که رفع اسم بظرف و مجرور بنا بر ذات
 صحیح نیست بلکه بنا بر تبدل یعنی عیدی زید لدار خبر مقدم است و زید ناید
 مبتدای مفعول و اینجا است که بعضی جمله ظرفیه او جمله اسمیه مطلق میدانند و جمله خبریه آنکه

و نیست ای کثر خات فاده جمله باعتبار تقسیم اولی بر دو قسم
 خبره و انشائیة خبریه است که فاعلش را در یک وقت صادق گاو
 توان گفت پس اگر برای نسبت او خارج مطابق باشد صادق
 گاو به انشائیة است که فاعلش را صادق و کاذب هیچ توان
 و باعتبار تقسیم ثانی بر چهار نوع است همی و فعلیه و ظرفیه و شرطیه یعنی اگر خبر
 اولش اسم باشد همیشه چون ناید قانید و اگر فعل باشد فعلیه چون قانم
 ناید و چون حرف باشد و نه منفی و نه اندازش یا زید و یا
 زید قانم حرف را اعتباری نیست چه اولی هم مقام او نیست پس فعلیه
 باشد و ثانی همیشه و ظرفیه آنکه خبر اولش ظرف باشد و جابر در هم در آن
 داخل است و آخر او اسم مرغوب چون عیدی ناید یا لدار زید عیدی
 ناید انداز ظرفست و زید مرغوب بنا بر علیت و خفض زیرا که اصل
 ظرف مشروط با عینا نیست و زید گفته که رفع اسم بظرف و مجرور بنا بر ذات
 صحیح نیست بلکه بنا بر تبدل یعنی عیدی زید لدار خبر مقدم است و زید ناید
 مبتدای مفعول و اینجا است که بعضی جمله ظرفیه او جمله اسمیه مطلق میدانند و جمله خبریه آنکه

و نیست ای کثر خات فاده جمله باعتبار تقسیم اولی بر دو قسم
 خبره و انشائیة خبریه است که فاعلش را در یک وقت صادق گاو
 توان گفت پس اگر برای نسبت او خارج مطابق باشد صادق
 گاو به انشائیة است که فاعلش را صادق و کاذب هیچ توان
 و باعتبار تقسیم ثانی بر چهار نوع است همی و فعلیه و ظرفیه و شرطیه یعنی اگر خبر
 اولش اسم باشد همیشه چون ناید قانید و اگر فعل باشد فعلیه چون قانم
 ناید و چون حرف باشد و نه منفی و نه اندازش یا زید و یا
 زید قانم حرف را اعتباری نیست چه اولی هم مقام او نیست پس فعلیه
 باشد و ثانی همیشه و ظرفیه آنکه خبر اولش ظرف باشد و جابر در هم در آن
 داخل است و آخر او اسم مرغوب چون عیدی ناید یا لدار زید عیدی
 ناید انداز ظرفست و زید مرغوب بنا بر علیت و خفض زیرا که اصل
 ظرف مشروط با عینا نیست و زید گفته که رفع اسم بظرف و مجرور بنا بر ذات
 صحیح نیست بلکه بنا بر تبدل یعنی عیدی زید لدار خبر مقدم است و زید ناید
 مبتدای مفعول و اینجا است که بعضی جمله ظرفیه او جمله اسمیه مطلق میدانند و جمله خبریه آنکه

[illegible]

三、

3-11-68

از این هر سه وجه جابر است این چون حرف استقبال است و در اینجا
و غلی بر او رو اگر ما غلی نیستیم این را که میگویند قبول است و قبول است
و غلی بر او رو اگر ما غلی نیستیم این را که میگویند قبول است و قبول است
و او لازم بود اگر حال بود که فعل ماضی است یعنی تا ماضی و بودن احوال
اگر غفل نیست و ضمیر هم متروک میباشد اگر فعل ماضی غیر اینهاست
در این هر سه وجه جابر است و ماضی مثبت از انقطاع ضرورت اگر چه
باشد مثال قدر غلط آنکه کریمه ^۱ انقطعون ^۲ ان یسئلوا لکم و قد کان مرفوع
مستند و مثال ^۳ ان یسئلوا لکم و قد کان مرفوع مستند و مثال
قد نزلت الیه این است نهیب قرآن ماضی و ماضی از مجتهدین
تا آخرین بلکه تمامی بعدین و نزد کوفیه و غفل احتیاج بیاقتبیر
نیفتد بر یانه وقوع ماضی حال خبر قد کثیر است و اختیار کرده است
و حیاتی ^۴ کسب و هم چه که مشغول و این شود و حال و نصبت بشیر طایف
در حال نباشد و جمله صورت فعلی ماضی شود اول جمله ماضی
مثل قال انی عبد الله و هم مقول ثان باب علیت و خبر کان

مجهول ضمیر

و خبر کان

و آنکه در تمام متون مذکور یعنی گفته از فعل که برای شان مجاز از هر است
 جمله ایست که صلا آن افع شوبه تا آن جل که برای شان مجاز از هر است
 نیز بر هفت نوع است نوع اول جمله ثانیه است و ابتدایه نام
 است لیکن اول شمع و آن بر دو گونه است یکی آنکه در ابتدای کلام آید
 خواه از روی لفظ خواه از روی معنی است اول چنانکه ابتدا گوئی دیدن قائم
 و قائم زید و ثانی مثل ای کاش آید زید و دوم جمله که فعلن او را با قبل طبع
 بود مثل آید که بیا بخزنک کولهم ان الغریه و جمعا و من جمیع جمله سلو له
 عامل ثانی بحیث تا آخر خود مثل زید قائم اظن نوع دوم جمله معتبره است
 و اکثر از اینم نام دارد و آن جمله ایست که میان دو چیز مبتلازم در آید
 که از شان هر دو عدم توسط جنسی باشد و فاعله او و قویته تسبیح کلام
 و این جمله اکثر در میان فعل و معمول و فاعل باشد یا مفعول مبتدا
 و خبر و موصول و صل و قسم و جواب موصوف و صفت مثل انی لقسیم
 و ثعلون عظیم و میان طر و جواب مجبور و جار خواه هم باشد خواه حرف در آید
 مثل فان لم تفعلوا و ان تفعلوا و ان تقوا الذی و هذا غلام و الله ربکم
 پس اگر نگردد به این ترتیب که پیش حد کشیده از جنس "نوع اول"

در تمام متون مذکور یعنی گفته از فعل که برای شان مجاز از هر است
 جمله ایست که صلا آن افع شوبه تا آن جل که برای شان مجاز از هر است
 نیز بر هفت نوع است نوع اول جمله ثانیه است و ابتدایه نام
 است لیکن اول شمع و آن بر دو گونه است یکی آنکه در ابتدای کلام آید
 خواه از روی لفظ خواه از روی معنی است اول چنانکه ابتدا گوئی دیدن قائم
 و قائم زید و ثانی مثل ای کاش آید زید و دوم جمله که فعلن او را با قبل طبع
 بود مثل آید که بیا بخزنک کولهم ان الغریه و جمعا و من جمیع جمله سلو له
 عامل ثانی بحیث تا آخر خود مثل زید قائم اظن نوع دوم جمله معتبره است
 و اکثر از اینم نام دارد و آن جمله ایست که میان دو چیز مبتلازم در آید
 که از شان هر دو عدم توسط جنسی باشد و فاعله او و قویته تسبیح کلام
 و این جمله اکثر در میان فعل و معمول و فاعل باشد یا مفعول مبتدا
 و خبر و موصول و صل و قسم و جواب موصوف و صفت مثل انی لقسیم
 و ثعلون عظیم و میان طر و جواب مجبور و جار خواه هم باشد خواه حرف در آید
 مثل فان لم تفعلوا و ان تفعلوا و ان تقوا الذی و هذا غلام و الله ربکم
 پس اگر نگردد به این ترتیب که پیش حد کشیده از جنس "نوع اول"

در تمام متون مذکور یعنی گفته از فعل که برای شان مجاز از هر است
 جمله ایست که صلا آن افع شوبه تا آن جل که برای شان مجاز از هر است
 نیز بر هفت نوع است نوع اول جمله ثانیه است و ابتدایه نام
 است لیکن اول شمع و آن بر دو گونه است یکی آنکه در ابتدای کلام آید
 خواه از روی لفظ خواه از روی معنی است اول چنانکه ابتدا گوئی دیدن قائم
 و قائم زید و ثانی مثل ای کاش آید زید و دوم جمله که فعلن او را با قبل طبع
 بود مثل آید که بیا بخزنک کولهم ان الغریه و جمعا و من جمیع جمله سلو له
 عامل ثانی بحیث تا آخر خود مثل زید قائم اظن نوع دوم جمله معتبره است
 و اکثر از اینم نام دارد و آن جمله ایست که میان دو چیز مبتلازم در آید
 که از شان هر دو عدم توسط جنسی باشد و فاعله او و قویته تسبیح کلام
 و این جمله اکثر در میان فعل و معمول و فاعل باشد یا مفعول مبتدا
 و خبر و موصول و صل و قسم و جواب موصوف و صفت مثل انی لقسیم
 و ثعلون عظیم و میان طر و جواب مجبور و جار خواه هم باشد خواه حرف در آید
 مثل فان لم تفعلوا و ان تفعلوا و ان تقوا الذی و هذا غلام و الله ربکم
 پس اگر نگردد به این ترتیب که پیش حد کشیده از جنس "نوع اول"

[illegible]

در باب جمودست فو شیخ پیغمبر خدا که در جواب قسم از هر فعل و حرف
 قسم هر دو مذکور بود یا هر حرف یا هر دو مذکور باشد اول
 مثل قول الله انتم یا ایها الذین آمنوا لا تغفلوا عن yourselves
 و الله ان ینزلکم من السماء سحابة من السماء فیکفکم من
 السماء ماء فیکفکم من السماء ماء فیکفکم من السماء ماء
 و لیکن المرسلین و ان لکم لعلکم تعلمون علی اذانهم فیکفکم من
 در جواب قسم آمده و هرگاه در کلام شرط و قسم موقوف باشد یا مقدر
 جمع شود چیزیست که از آن مقدم بود بر جواب او کفایت کنند
 مثال شرط مقدم ان جاءکم الذین یؤمنون بالله و النبی فیکفکم من
 و الله ان جاءکم الذین یؤمنون بالله و النبی فیکفکم من
 آمده که یستغنی و لیکن گفته اند که فی نیز جواب ندا برای شرط
 اگر چه موخر باشد باز داشته اند و این ملک تابعیت اخلا
 نموده و بصورتی منع نموده اند که هرگاه قسم و شرط چیزی که نیاز
 خبر محتاج بود مقدم باشد مثل مبتدا و اسم در باب کان

در باب جمودست فو شیخ پیغمبر خدا که در جواب قسم از هر فعل و حرف
 قسم هر دو مذکور بود یا هر حرف یا هر دو مذکور باشد اول
 مثل قول الله انتم یا ایها الذین آمنوا لا تغفلوا عن yourselves
 و الله ان ینزلکم من السماء سحابة من السماء فیکفکم من
 السماء ماء فیکفکم من السماء ماء فیکفکم من السماء ماء
 و لیکن المرسلین و ان لکم لعلکم تعلمون علی اذانهم فیکفکم من
 در جواب قسم آمده و هرگاه در کلام شرط و قسم موقوف باشد یا مقدر
 جمع شود چیزیست که از آن مقدم بود بر جواب او کفایت کنند
 مثال شرط مقدم ان جاءکم الذین یؤمنون بالله و النبی فیکفکم من
 و الله ان جاءکم الذین یؤمنون بالله و النبی فیکفکم من
 آمده که یستغنی و لیکن گفته اند که فی نیز جواب ندا برای شرط
 اگر چه موخر باشد باز داشته اند و این ملک تابعیت اخلا
 نموده و بصورتی منع نموده اند که هرگاه قسم و شرط چیزی که نیاز
 خبر محتاج بود مقدم باشد مثل مبتدا و اسم در باب کان

در باب جمودست فو شیخ پیغمبر خدا که در جواب قسم از هر فعل و حرف
 قسم هر دو مذکور بود یا هر حرف یا هر دو مذکور باشد اول
 مثل قول الله انتم یا ایها الذین آمنوا لا تغفلوا عن yourselves
 و الله ان ینزلکم من السماء سحابة من السماء فیکفکم من
 السماء ماء فیکفکم من السماء ماء فیکفکم من السماء ماء
 و لیکن المرسلین و ان لکم لعلکم تعلمون علی اذانهم فیکفکم من
 در جواب قسم آمده و هرگاه در کلام شرط و قسم موقوف باشد یا مقدر
 جمع شود چیزیست که از آن مقدم بود بر جواب او کفایت کنند
 مثال شرط مقدم ان جاءکم الذین یؤمنون بالله و النبی فیکفکم من
 و الله ان جاءکم الذین یؤمنون بالله و النبی فیکفکم من
 آمده که یستغنی و لیکن گفته اند که فی نیز جواب ندا برای شرط
 اگر چه موخر باشد باز داشته اند و این ملک تابعیت اخلا
 نموده و بصورتی منع نموده اند که هرگاه قسم و شرط چیزی که نیاز
 خبر محتاج بود مقدم باشد مثل مبتدا و اسم در باب کان

شرح أمثال

عبد الرسول

بسم الله الرحمن الرحيم

ابتداء سازم بنام پاکین بی تمنا
نیست و انشا کسی سندی پادشاه
از بی آفرینش عالم گوید از بی خلق
مغنی لفظ خدائی در عیسی و کری
شورش عشق از سر زلفت بی بدلا
انصبت و دم پادشاه کن به سنا عجب
نماز از خنده و بر روی ساجده الی

در رو اورا کب عقل اعجز است
غیر او هرگز نباشد فاکلیت را سزا
ذاتش بی تاج خود یعنی محض مطلق
یا حدش ایجا و عالم سید هر دوسرا
شاید که چوینا ^{بصورت} ^{لا حقت الا ملک} ^{شاید} ^{چوینا} ^{بصورت} ^{لا حقت الا ملک} ^{شاید} ^{چوینا} ^{بصورت} ^{لا حقت الا ملک}
گفته اند یکا به جز از خود بهر بابی است
همه را پاک و صحت کتب اشیا

کتابخانه عمومی و اطلاع رسانی
موزه ملی ایران
تهران

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

الحمد لله الذي جعلنا من عباده المخلصين
والمؤمنين الذين هم خير خلق الله

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

چار حرف جر بود دیگر که نه دهم
 هست مجرورش با الف بی شصت و هفتم
 نیز ویسی است و مجرورشان عین نیز
 چون به لولا ضمیر جر در و متصل
 معنی او اشاعه شی بود و جو و غیر
 از بی هر جاره متعلق ضرور آمد ضرور
 یا نه ویش شبه فعل راجع می شود
 که یکی از نیابو و مذکر ویش بود
 چند حرف جر بدان معنی متعلق اند

سابقہ تفصیل کے اکر بیان کو مقرر

آشنو مشهور و معروف است

لیکھو اور ان کو منقوش کرو

مضمون آید بعد داد و ولت بنام محمد

نیز از اعتبار اجرا آمدن و اعتبار

هم ازجا نزد عامه در اصل شمرده

اندرین جراحوار از او می رسد

مفتی رفیع الدین جالانی

ہم اعلیٰ درجہ کے مسافر ہیں اور ہمارے

گاہ فہرستوں میں

شاہد احوال بحوالہ غفرانی

کہ بخیر و خوش حالی ہستم و چون

۱۰۸

مکتبہ مولانا ابوالکلام آزاد

کا ۱۵ مئی کو شروع ہو گا

کتاب سیکویمہ تحقیق از علی گٹ

کو قلیل آمد و فرستاد تا در میان میدانی

ناصر محمد بن داود بن محمد بن داود

سید محمد علی

[Illegible handwritten signature]

بعدی در جواب قسم و توبه

نیز جاسی لغو شود و این خبر در

گاہ گاہی نے ہر وزیر و کشتروا

اِنَّ بَانَ كَانِيَةً لِيْكَ اَسَدُ

رق آن در پیشین

پس بحوالہ ان رکنیہ و ذوق

بسم الله الرحمن الرحيم

بیتاں کو نشان و کلمہ معین

گوارہ و کسورہ و فیک و دوجہل

[Handwritten notes in Urdu script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

نای کاوه گزین شش و دلاخین
 پس ای کس در شایه دارا اندر عمل
 هست از لب خمر مخصوص اهل مجاز
 متغیض بش اگر با اسم نقد منش و
 نیست لاعلم مگر در نگاره انتم نادر
 بعد این گاه نازا نده چون چین
 اندرین حشیش علم زبده مگر در چین
 گاه از وی میکند تجریر غشی چین

التوحید باشد علی بایامی کافر که پروا
 ندارد از کفر اندر خداوند ^{از توحید نامم}
 را رفع از هر اسم تا صیغه خشنود و خدا
 عباد را به او نیکو و از او بدی نیک است
 بهر حال قرآن نامی شایسته و جفا
 یا بروالات یازده شود و آن بعد از
 بر خلاف ماکر عامل شکسته ^{بدرستی از آن}
 از دو خبر پیش بود و در وقت یک وقت
 از مسجد و از پنج گشت بهتر است
 نصیحت خبر بر بعضی هم با سمیت و
 وقت از من این بر منی غارت است

ان کن پس گزین این عیاره و معتبر
نام این ان مصدق بر خورشید
حکا هجرت آن نظام از ارض
بعد از تو بر اشی غایب باست
نیز تیره برش بتابد اپلی لام حید
بدلام ز این مرقع و قبل است

مقصد بقبل گفتار است و از آنکه اول
 از آنکه اول است و از آنکه اول است
 نیز تقدیرش عقیبیت است و از آنکه
 بعد از آنکه اول است و از آنکه اول است
 گوشت زانکه آن است و از آنکه اول است
 است و از آنکه اول است و از آنکه اول است

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱- ...
 ۲- ...
 ۳- ...
 ۴- ...
 ۵- ...
 ۶- ...
 ۷- ...
 ۸- ...
 ۹- ...
 ۱۰- ...

هست کا مثل قلش نیر کی محبوب	پس گار بچون غم کا کھنٹی اسی قتا
لو بود اسمائی اخائی از آتش شکر صند	دوناک بله علیه جیہل باشد ہا
سود وید باز باغ اسم جیہا دان	باز شانستہ و سر ہاں یادگار لیکم ہا
ووناک ہا ہر روز ہنوز ہاں	باہرہ مثل حب با صغیا شش رشا
یار باہرہ بفتح و کسری ہا کسب	ہا کب ہا کات و کسب ہرہ آمد خطا
بلکہ در معنی دین و معنی الزم علیہ	حیل و حیل و حیل و حیل و حیل و حیل
کہ شود لامس نون این بین قند	ہست ہا ز گہواری طای فتح سکان
گاہ بعد لام الف نواز شود حیل	اسکون ہا جیہل نیز ہا اسکان
پس جیہل جز شود آئین جیہل گو	کہ ر وین حیل ہی ست ہا کہ طر
اسرار ہی ہل ر وین آفرین	پس معنی ہا ہا ہا ہا ہا ہا ہا
نیر ضرو کسرا اسکان اوم گاہ گاہ	کہ گاہ حذف اولی قلش نون ہا
کہ ہر ہا ہی اولی غلبہ پس بین	قلب ہا کات نون ہا ہا ہا ہا
ہیچ افی کہ ہشتان لیت اورش	ہیچ ہا کات کہ ہی ہی ہی ہی
ہشتی از من بلکہ از ہر ضل	کور و لہی کہ ہا ہا ہا ہا ہا

[illegible]

هست کارش قلیش نیز کی مجموع	پس گار همچون غمک انگیزی اسی قلی
نه بود اسمائی اعلائی که از شش تصدیع	موند که بله علیه جهل باشد ها
بس وید باز باغ اسم جیادان	باز شدان به سرهان یادگار حکم
وونک که هر دو درین پیش	با بهره مثل برب با صفا شش روا
یار با بهره بفتح و کسری با است	با یک با کات و کسر بهره آمد خطا
بله در معنی و معنی از هم علی	حیول در معنی قبل بفتح تا ویا
که شود لامس منون برین تقدیر	هست جازگ بر جازگی فتح سکان
گاه بعد لام الف ناز شود برین قبل	اسکان در قبل نیز با اسکان یا
پس بجهت جرسونه این جاست	که در وای قبل جی است تنها که
اسمارین معنی اهل روید آیین	پس معنی بهر هیات شش بفتح
نیز صند کسرتا اسکان او هم گاه	که در وای اولی قلیش نبون ویا
که نمره ای اولی قلیش پس	قلب تبار کات و نون گاه و گاه
پس ای آه و شتاین این اثر	بجهت آن که معنی سر و است
بشندی از من بله و گاه نام فصل	کورد و لقیه آنکه با کسرتا

بسم الله الرحمن الرحيم يا ارحم الراحمين واما	الحمد لله الذي جعل في كل شيء دليلا على كبره
راج احمد ناصب خير جونا ولا	فجع ما فيه من دونه ولا كاشا من اقصيه
ما فوق ما دام ما اقله وليس تدارقنا	مكنا صار اقصيه من اقصي اهل باد
هركجا ينفو هيرت حست جمله روا	هنا اقصيه من اهل اقصيه اقصيه
ميكند ثابت نصيب منقطع يا ارحم	كان كوشه قصه لبيبي خواهر
تامه منفي ويدر را كره هم كه روا	هم رديف صار اقصيه من اقصي اهل
يا ارحم مني يا ارحم مني يا ارحم مني	صار اقصيه من اقصي اهل اقصيه
از برای اقصيه من اقصي اهل اقصيه	اقصيه من اقصي اهل اقصيه
يكه اقصيه من اقصي اهل اقصيه	هم رديف صار اقصيه من اقصي اهل اقصيه
هر كجا اقصيه من اقصي اهل اقصيه	از برای اقصيه من اقصي اهل اقصيه
تا زمانی كوشه ثابت بودم اسم	پس بران اقصيه من اقصي اهل اقصيه
از برای اقصيه من اقصي اهل اقصيه	پس بران اقصيه من اقصي اهل اقصيه
اصلا و ليس كوشه من اقصيه	با اقصيه من اقصي اهل اقصيه

الحاق

بسم الله الرحمن الرحيم يا ارحم الراحمين واما
راج احمد ناصب خير جونا ولا
ما فوق ما دام ما اقله وليس تدارقنا
هركجا ينفو هيرت حست جمله روا
ميكند ثابت نصيب منقطع يا ارحم
تامه منفي ويدر را كره هم كه روا
يا ارحم مني يا ارحم مني يا ارحم مني
از برای اقصيه من اقصي اهل اقصيه
يكه اقصيه من اقصي اهل اقصيه
هر كجا اقصيه من اقصي اهل اقصيه
تا زمانی كوشه ثابت بودم اسم
از برای اقصيه من اقصي اهل اقصيه
اصلا و ليس كوشه من اقصيه

الحمد لله الذي جعل في كل شيء دليلا على كبره
فجع ما فيه من دونه ولا كاشا من اقصيه
مكنا صار اقصيه من اقصي اهل باد
هنا اقصيه من اهل اقصيه اقصيه
كان كوشه قصه لبيبي خواهر
هم رديف صار اقصيه من اقصي اهل
صار اقصيه من اقصي اهل اقصيه
اقصيه من اقصي اهل اقصيه
هم رديف صار اقصيه من اقصي اهل اقصيه
از برای اقصيه من اقصي اهل اقصيه
پس بران اقصيه من اقصي اهل اقصيه
پس بران اقصيه من اقصي اهل اقصيه
با اقصيه من اقصي اهل اقصيه

يك ان صومع الی غیر محال
 نیز خورشید بر لب بقلل جمود شد
 یک معنی ماضی هم کند تا غیر محال
 اسم فاعل کیست ملازم فاعل مضارع
 میکند فاعل اول هم معنی عمل
 پس صفت هم میکند فاعل فعل
 یا به نظر کش فاعل مضارع است
 بعد از این نشود که باید خود را بر صفت
 نیز واجب بقدر طولان شود
 را لایق که باشد مصداق
 سنوی این است که در سنو
 در هر نظر ما اول است
 لیک باشد این غیر محال
 و صفت معنوی بود تا غیر محال

و تهنید آنرا بدشت دران مبتدا
 نیز آن را ان استقبال باشد و اما
 است تا و تهنید کلن کن این کن
 خبر مفعول به انت می کشد
 شرط و کنش گتم اندر هم ماضی ماضی
 اندران ضمیر که باشد معنی
 نیز خورشید بر لب و اما
 و بهیست سقا و تهنید
 بر و هم اما تهنید
 سنوی معنی ماضی ماضی
 غیر ماضی ماضی ماضی
 پس معنی ماضی ماضی
 هم معنی الام نهاد
 بر خط ماضی ماضی ماضی

این صومع الی غیر محال
 نیز خورشید بر لب بقلل جمود شد
 یک معنی ماضی هم کند تا غیر محال
 اسم فاعل کیست ملازم فاعل مضارع
 میکند فاعل اول هم معنی عمل
 پس صفت هم میکند فاعل فعل
 یا به نظر کش فاعل مضارع است
 بعد از این نشود که باید خود را بر صفت
 نیز واجب بقدر طولان شود
 را لایق که باشد مصداق
 سنوی این است که در سنو
 در هر نظر ما اول است
 لیک باشد این غیر محال
 و صفت معنوی بود تا غیر محال
 و تهنید آنرا بدشت دران مبتدا
 نیز آن را ان استقبال باشد و اما
 است تا و تهنید کلن کن این کن
 خبر مفعول به انت می کشد
 شرط و کنش گتم اندر هم ماضی ماضی
 اندران ضمیر که باشد معنی
 نیز خورشید بر لب و اما
 و بهیست سقا و تهنید
 بر و هم اما تهنید
 سنوی معنی ماضی ماضی
 غیر ماضی ماضی ماضی
 پس معنی ماضی ماضی
 هم معنی الام نهاد
 بر خط ماضی ماضی ماضی

Handwritten marginal notes at the top of the page, including the word "مقدم" (Introduction) and other introductory remarks.

<p>اولاً متون که اورا نقطه یا تقدیر جا در اضافات نیز باشد تمام می قتل بهرش میکند تا جای تغییر</p>	<p>پس بدو انگیزن باشد تمام نم جا نیز چون تغییر کن جمع و شمس و در این است تمام اسم اقسام</p>
<p>نفس حاصل می شود و متین در مبتدا</p>	<p>مرفع من مضارع مستو باشد بدن</p>
<p>نیز در قولی بود و در اصل نام صفت تمام مطلقاً اگر آوری عایش در و اما شد و یعنی آن حرف مضارع عکس و اول است جا مبتدا اندر خبر عامل بود یا ابتدا مبتدا اندر خبر عامل خبر در مبتدا</p>	<p>اگر دفع اندر مضارع میکند و آن متو نیز و بصیرت و عیش اندران جا سیکه اسم لیک بر قول کسالی عایش قتل بود عامل اندر مبتدا از عامل لفظی خلو و در عامل بود و لفظی یک کس</p>
<p>تذییر</p>	
<p>تحریراتی که در آما هم لکن و لا از بی تفسیر امر مبهم آمد هر کس ما برای نفی حال و بهر متقال نیز با چهارمین پس هر کس</p>	<p>و در حروف عطفت شعور یعنی او نزد سگای بدانی آتی بود از حروف همزه و یکن حرف استقامت این لفظی پس بدان بلا ذکر لا و لا و لا</p>

Extensive handwritten marginal notes on the right side of the page, providing detailed grammatical explanations and examples for the rules presented in the table.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, continuing the grammatical discussion.

در طایع بهر تحسین چون قبول
 پس نعم و کرم اجل است آن نمی
 حرف استقبال همین است با حقین
 قد جو در اعلى است با حقین
 بهر تحقیق و توفیق مطلقا
 حرف تفسیری است آن
 بعد از این تعویذ آن آمد و فرمود
 هم قابل هم در علم آن که هر
 گاه خدین شکستد اینین و نور
 در مثال و دیگر اگر کشش با شینین

هر چند بر در راضی و لا فتنه
 بهر تصدیق این همه کتاب علی
 حرف تفسیر است با حقین
 در معارج میگردد تقلیل
 مذت غفلت با حقین
 هر سه انصافین بهم زیادت مولا
 بهر تنگ و تنگ پس عرض کرد
 کلام کلام و کلامی چهار آن را
 میکند احقاق با کاف مروت مقتضا
 و انقلود علی النبی و آخر الوری

شرح مائت عامل مشهور

کتاب جامع فی شرح

بسم الله الرحمن الرحيم

النوع الاول

<p>کامدین بدو بیتا مدخل بیچو و چو شش اثنی عشر علی حق علی حق</p>	<p>وجع الی شمس خمر بومیدان بارنا و کاف و کام و د و شمس مدخل</p>
<p>از برای بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست</p>	<p>شرح منی بر یک از توفیق بر می خیزم استعانت زاده الهام و طریقه قوت تا بود بر سر از جمله اسرار و صفات</p>
<p>نیز هم که بعضی مثل کاف ای پاسبان زاده و من بر او حق و حق و حق</p>	<p>بهر شصت کاف و ثلث و ثلث و ثلث لام بلخ و قاص و عاص و عاص و عاص</p>

نوع اول
 شرح منی
 استعانت زاده
 تا بود بر سر
 بهر شصت کاف
 لام بلخ و قاص
 عاص و عاص و عاص

نوع دوم
 شرح منی
 استعانت زاده
 تا بود بر سر
 بهر شصت کاف
 لام بلخ و قاص
 عاص و عاص و عاص

واکو از هر سر و پا که یک غل می شود
 از هر (اسم) ابتدا اندر زانست میزند
 بر ششها غل است غل بر ششها
 در ششها غل است غل بر ششها
 یکس مجروحش میگرداند و میبرد
 بهترتر است حاشانی بر ششها
 به تشخیص و جان هم در ششها
 هم یعنی مع شوندین و بر ششها
 نیز در ششها علی هم آید استغفار
 بر علی سخن چو سن غل شود با ششها

[illegible]

النوع الثاني والثالث

نوع ثانی شش من در این باشد و در
آن یک کافیه است که

هرگز رافضی بنیست گردان
ناقص منتهی افروخته و ستم دار

مجلس شورای اسلامی
کتابخانه

کمان با سحر برانداخت خبر هم
نیز باشکام و معنی ثبت چون آمد
صدای بر اقبال ^{الطاهر} صدای وای
خلل سازد و غمزن غمزن چنان
نیز این جهان بیتی صادر باشد نام
میکنند تو قیامت می و امیرین علی
ما هیچ مازال انکاف غمزن نام
ایس بر نفی مضمون حل شد کاش
دفعه ماشه چنان شد و کوی

در زبان منی اما منقطع یا و اما
هم بعضی صا را مثل خور می بگو
مقترن معنون جمله باء با ح با
بابت ساء و مقترن با ا و هم
لیک فلان بات تا یا هم هر از ای
تا آن مدت و همسن خبر و ادعا
هم استمر از اجناس هم را با هم
حکم ما من نه و الا مثال یا با هم
نصیر یا فعل این نوع گشت و حرکت

النوع الحادي عشر

ارا احسان مقلد و عملی و مقصد
 کا ہو باشد و ال بر قرب غریب کیان
 چون گرفت با او شک شمع و عین
 بعد از آن تانی عشر هم مختصر و فیل

هست که در راه با او شد و دید که در
 یک روحی در میان فضل و قیلا
 و خیر از وی میسر می آید
 گمان بدین گشت از این سخن که در

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

النوع الثاني عشر

دافع استعاضی افعال مدبره و ذم بود	چاره چون تم پیش ساز آنکه خدا
تعمیر هر چه نام پیش بهر مقام	همچو تم خیزد آسار بر کبریا
تجرب فعل مع ز افعال بود او را	نیست استمال و باغیر او هیچ جا
با این تانده عشرت خود صفت فعل	و ان تان افعال قلوب بن جمله ای

النوع الثالث عشر

باز افعال یقین و شک بود و ام	چون در آید و یکی صفت ساز بود
خفت باشد بلعینت به علت باز است	یخفت بار آید چون خفت به خطا
چون علمت شد و خدا را آیت	چون علمت و حجت در آن آیت
پس علمت گاه بهر کاه بود و کاه	هم بود معنی و کرم بقض این افعال
این معانی را بگویند خوی از لوح حساب	لیک به معنای این آیت
پس خفت میشود گاهی معنی آیت	چون علمت گاه به معنی عرفی
همچنان مفهوم آیت شود و معنی آیت	هم و حجت هست معنی آیت
سیر و نه کلامی چون این هم	گوشت و لای با خفت علم قیاسی

از افعال مدبره و ذم بود
تعمیر هر چه نام پیش بهر مقام
تجرب فعل مع ز افعال بود او را
با این تانده عشرت خود صفت فعل
چون در آید و یکی صفت ساز بود
یخفت بار آید چون خفت به خطا
چون علمت و حجت در آن آیت
هم بود معنی و کرم بقض این افعال
لیک به معنای این آیت
چون علمت گاه به معنی عرفی
هم و حجت هست معنی آیت
گوشت و لای با خفت علم قیاسی

همچو تم خیزد آسار

چون علمت و حجت در آن آیت
هم بود معنی و کرم بقض این افعال
لیک به معنای این آیت
چون علمت گاه به معنی عرفی
هم و حجت هست معنی آیت
گوشت و لای با خفت علم قیاسی

از افعال مدبره و ذم بود
تعمیر هر چه نام پیش بهر مقام
تجرب فعل مع ز افعال بود او را
با این تانده عشرت خود صفت فعل
چون در آید و یکی صفت ساز بود
یخفت بار آید چون خفت به خطا
چون علمت و حجت در آن آیت
هم بود معنی و کرم بقض این افعال
لیک به معنای این آیت
چون علمت گاه به معنی عرفی
هم و حجت هست معنی آیت
گوشت و لای با خفت علم قیاسی

العوامل القياسية

هو ازان هفت قياسي اسم فاعل مفعول	اسم مفعول و مقارن فعل يا شد مطلقا
هو هفت باشد که او مانند اسم فاعل	مفعول اسم تام باشد فاعل صواب مقبول
فعل فاعل است اما مطلقا و بشرط	غراه واقع غراه لازم باشد اسمي صاعدا
رفع فاعل و مفعول و مفعول را	فعل واقع ميکنند مفعول لازم و فاعل
اسم فاعل هم مفعول هفت است	در عمل چون خطايي ميشود فاعل و مفعول
غمر و مصدر و فعل باشد چون برون	تا استعمال از بهر عمل باشد در بيان
اسم فاعل يا معنی حال مستعمل شدن	است شرط اندک باشد معتبر بر مقدار
اگر بهر صورت يا در احوال بحر نفی	با برهه استقامت يا مفعول مي باشد
در حق بن بهر شرط بدي اين	اسم مفعول است چون بهر حال و هر جا
در حق و کبر و جمع و تنبيه يا نيت هم	شد هفت چون اسم فاعل کبر و تنبيه
يا مصنف يا اسم باشد کان تمام	ايکي از چار اخيار و دلاهي است
است تنوين احوال جمع و تنبيه	اين تنويني تمام اسم تامه اسمي بنوا
است معنی تا مفعول آنکه در اسامي	شد هفت ايکي زین چار اشیاء است

شرح
 فعل
 مفعول
 فاعل
 مقارن
 غراه
 خطايي
 مستعمل
 بحر
 نيت
 مصنف
 تنوين
 مفعول
 اشیاء
 شرح
 فعل
 مفعول
 فاعل
 مقارن
 غراه
 خطايي
 مستعمل
 بحر
 نيت
 مصنف
 تنوين
 مفعول
 اشیاء

شرح
 فعل
 مفعول
 فاعل
 مقارن
 غراه
 خطايي
 مستعمل
 بحر
 نيت
 مصنف
 تنوين
 مفعول
 اشیاء

